

MAQSUD QURBANOV

Biblioqrafiya

Bibliography - Библиография

**AMEA-nın müxbir üzvü MAQSUD RÜSTƏM oğlu
QURBANOV**

Bibliqrafiya

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
Rəyasət Heyətinin qərarı ilə çap olunur

**Член-корреспондент НАНА МАКСУД РУСТАМ оглу
КУРБАНОВ**

Библиография

Печатается по постановлению Президиума
Национальной Академии наук Азербайджана

**Correspondent member of ANAS MAGSUD RUSTAM
oglu GURBANOV**

Bibliography

Published by the decision of the Presidium
of the Azerbaijan National Academy of Sciences

**Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
Mərkəzi Elmi Kitabxana
Mərkəzi Nəbatat Bağı**

Azərbaycanın
elm və mədəniyyət
xadimləri

**MAQSUD RÜSTƏM oğlu
QURBANOV**

Biblioqrafiya

Bakı-Elm-2011

**Национальная Академия наук Азербайджана
Центральная Научная Библиотека
Центральный Ботанический Сад**

Деятели
науки и культуры
Азербайджана

**МАКСУД РУСТАМ оглу
КУРБАНОВ**

Библиография

Баку-Элм-2011

**Azerbaijan National Academy of Sciences
Central Scientific Library
Central Botanical Garden**

Azerbaijan's science and
cultural workers

**MAGSUD RUSTAM oglu
GURBANOV**

Bibliography

Baku-Elm-2011

Tərtibçi-müəlliflər:

Vahid Fərzəliyev

biologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru

Nilufər Hüseynova

biologiya elmləri üzrə fəlsəfə doktoru

Redaktorlar:

Aybəniz Əliyeva-Kəngərli

filologiya elmləri doktoru

İsmət Səfərov

AMEA MEK-in bölmə müdiri

Авторы-составители: Вахид Фарзалиев

доктор философии по

биологическим наукам

Нилуфар Гусейнова

доктор философии по

биологическим наукам

Редакторы:

Айбениз Алиева-Кенгерли

доктор филологических наук

Исмет Сафаров

зав. сектором ЦНБ НАНА

Authors-compilers:

Vahid Farzaliyev

Ph.D. on biological sciences

Nilufar Huseynova

Ph.D. on biological sciences

Editor:

Aybeniz Aliyeva-Kangarly

Doctor of philological sciences

Ismat Safarov

Sektor assistant of the CSL of ANAS

İSBN

Maqsud Rüstəm oğlu Qurbanov: bibliografiya. – Bakı: “Elm”,
2011. – 172 səh.

AZƏRBAYCAN MİLLİ ELMLƏR AKADEMİYASININ RƏYASƏT HEYƏTİ QƏRAR

Bakı ş. 08 aprel 2011,
№ 12/11

AMEA-nın müxbir üzvü M.Qurbanovun 70 illiyi haqqında

Biologiya Elmlər Bölməsinin vəsədətini nəzərə alaraq Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyəti QƏRARA ALIR:

1. Azərbaycanda nəbatat elminin inkişafında xidmətlərini nəzərə alaraq və anadan olmasının 70 illiyi ilə əlaqədar AMEA-nın müxbir üzvü, Mərkəzi Nəbatat Bağının baş elmi işçisi, biologiya elmləri doktoru, professor Maqsd Rüstəm oğlu Qurbanov AMEA-nın Fəxri Fərmanı ilə təltif edilsin və Fəxri Fərman haqqında əsasnaməyə uyğun olaraq biraylıq əməkhaqqı məbləğində mükafatlandırılınsın.

2. “Elm” Redaksiya-Nəşriyyat və Poliqrafiya Mərkəzində (fil.ü.f.d. Ş.Alışanlı) və AMEA-nın Mərkəzi elmi kitabxanasına (fil.ü.e.d. A.Əliyeva-Kəngərli) tapşırılsın ki, müxbir üzv M.Qurbanovun əsərlərinin biblioqrafik göstəricisi hazırlanıb nəşr edilsin.

3. Qərarın icrasına nəzarət Biologiya Elmləri Bölməsinə (akademik Ə.Əmiraslanova) həvalə edilsin.

Azərbaycan MEA-nın prezidenti

M.Kərimov

Azərbaycan MEA-nın akademik katibi

V.Fərzəliyev

TƏRTİBÇİ-MÜƏLLİFLƏRDƏN

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, biologiya elmləri doktoru, professor, AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının baş elmi işçisi Maqsud Rüstəm oğlu Qurbanovun əsərlərinin biblioqrafik göstəricisi 1973-2011-ci illərdə Azərbaycan və xarici dillərdə respublika və xarici dövrü mətbuatda və ayrıca külliyyatlarda nəşr edilmiş monoqrafiya, kitabça, məqalə və tezisləri əhatə edir. Biblioqrafiyaya daxil edilmiş materiallar xronoloji qaydada yerləşdirilmişdir.

Biblioqrafiyada M.R.Qurbanovun həyatı, elmi və ictimai fəaliyyəti haqqında qısa öçerk və həyatının əsas tarixlərini əks etdirən göstərici verilmişdir.

Biblioqrafiyada M.R.Qurbanovun dissertantlara elmi rəhbərliyi, dissertasiyalara rəsmi opponentliyi, redaktə etdiyi əsərlər haqqında məlumatlar da öz əksini tapmışdır.

Biblioqrafiyanı tərtib edərkən alimin şəxsi arxivindən istifadə olunmuşdur.

Biblioqrafiyadan istifadəni asanlaşdırmaq üçün kitabın sonunda alimin əsərlərinin, müştərək müəlliflərin əlifba göstəricisi verilmişdir.

ОТ АВТОРОВ-СОСТАВИТЕЛЕЙ

Библиографический указатель научных трудов член-корреспондента Национальной Академии наук Азербайджана, доктора биологических наук, профессора, главного научного сотрудника Центрального Ботанического Сада НАНА Максуда Рустам оглу Курбанова охватывает период с 1973-2011 гг. и включает в себя научные труды, опубликованные в республиканской и зарубежной периодической печати и в отдельных сборниках на азербайджанском и иностранных языках. Материал, представленный в библиографии, расположен в хронологическом порядке.

В библиографии представлены краткий очерк о научной и общественной деятельности ученого и перечень основных дат жизни.

В указателе имеются разделы, включающие научное руководство диссертантами, официальное оппонентство диссертациями и данные редактированных М.Р.Курбановым научных трудов.

При составлении библиографии был использован личный архив ученого.

Библиография снабжена вспомогательным аппаратом, включающим алфавитный указатель трудов и именной указатель соавторов.

FROM AUTHORS-COMPILERS

Bibliographic index of the scientific works of Dr. Prof. Magsud Rustam oglu Gurbanov, correspondent member of the Azerbaijan National Academy of Sciences (ANAS), the had scientific employee of the Botanical Garden, ANAS involves the period from 1973-2011 years. It includes monographs, booklets, articles and abstracts published in republican and foreign periodicals, in the Azerbaijani and foreign languages. The materials, represented in the bibliography, are arranged in the chronological order.

A brief essay on the scientific and social activities of M.R.Gurbanov and the basic dates of his life are listed.

In the index there are sufions including data on scientific consulting of cadidates for a degree, official opponent work at the defence of dissertation and data on the editorial scientific works done by M.R.Gurbanov.

Personal archive of the scientist has been used for drawing up the bibliography.

The bibliography is supplied with the alphabetical index of works and co-authors.

HƏYATI, ELMİ VƏ İCTİMAİ FƏALİYYƏTİNİN ƏSAS TARİXLƏRİ

Maqşud Rüstəm oğlu Qurbanov 1941-ci il may ayının 9-da Naxçıvan MR Kəngərli (Şərrur) rayonunun Qarabağlar kəndində anadan olmuşdur.

- 1947-1958-ci illər** Qarabağlar orta məktəbinin şagirdi.
- 1958-1960-cı illər** İrəvan şəhərinin Şin zavodu və Tikinti idarəsində fəhlə.
- 1960-cı il** Naxçıvan MR Badamlı mineral suları zavodunun laborantı.
- 1960-1961-ci illər** Belarus hərbi dairəsinin Borisov şəhərindəki 47-ci qvardiya tank diviziyasının 178-ci qvardiya tank polkunun müdavimi (kursantı).
- 1961-1963-cü illər** Belarus hərbi dairəsinin Brest şəhərindəki 33-cü qvardiya tank diviziyasının 245-ci qvardiya motoatıcı polkunun tank batalyonunda sürücü-mexanik.
- 1964-cü il** Naxçıvan MR Badamlı mineral suları zavodunun laborantı.
- 1964-1966-cı illər** Bakı şəhərindəki Xəzər Dəniz Gəmiçiliyinin Zakfederasiya adına gəmi təmiri zavodunun takelajçısı.

1964-1970-ci illər	Azərbaycan Dövlət Universitetinin tələbəsi.
1964-1991-ci illər	Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının üzvü.
1966-1968-ci illər	Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası Botanika İnstitutunun laborantı.
1968-1970-ci illər	Qırmızıbayraqlı Zaqafqaziya hərbi dairəsinin Naxçıvan şəhərindəki 75212 saylı hərbi hissəsinin tağım komandiri və partiya təşkilatının katibi.
1970-1971-ci illər	Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Elmi-Tədqiqat Eroziya Sektorunun baş laborantı.
1971-1977-ci illər	Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyası Botanika İnstitutunun kiçik elmi işçisi.
1971-1981-ci illər	Azərbaycan SSR EA Botanika İnstitutunun toxum laboratoriyasının rəhbəri.
1973-cü il	Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının Suxumi şəhərində "Qafqazın reliktlərinin mühafizəsi və çoxaldılması, intro-

duksiya, yaşıllaşdırma, fiziologiya və bitki mühafizəsi məsələlər”inə dair keçirdiyi Elmi Sessiyada iştirakı zamanı “Abşeron şəraitinə introduksiya olunmuş göyrüş növlərinin bəzi bioekoloji xüsusiyyətləri” mövzusunda çıxış etmişdir.

Azərbaycan SSR EA Botanika İnstitutu tərəfindən təşkil edilmiş Azərbaycan SSR ərazisini əhatə edən elmi ekspedisiyada iştirak etmişdir.

1975-ci il

Bakı şəhərində Azərbaycan SSR Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Elmi-Tədqiqat Eroziya Sektorunun 25 illiyinə həsr olunmuş “Azərbaycan SSR-də torpaq eroziyası və eroziyaya uğramış torpaqların bərkidilməsi” problemi üzrə Elmi Konfransda iştirakçı olmuş və “Torpaq eroziyası ilə mübarizədə göyrüş növlərinin istifadə imkanları”na dair məruzə etmişdir.

Azərbaycan SSR EA Botanika İnstitutunun müdafiə şurasında “Göyrüş (*Fraxinus* L.) növlərinin Abşeron şəraitinə introduksiyası, onların yaşıllaşdırma və meşəsalma işlərində əhəmiyyəti” mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə

etmişdir.

SSRİ Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən biologiya elmləri namizədi elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür.

1976-ci il

SSRİ Elmlər Akademiyasının Moskva şəhərindəki Baş Nəbatat Bağının təşkil etdiyi elmi ekspedisiyanın tərkibində Azərbaycan SSR ərazisində aparılan elmi-tədqiqat işlərində iştirak etmişdir.

SSRİ Nəbatat Bağları Şurasının Batumi şəhərində “Ətraf mühitin mühafizəsi və bitki ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi” mövzusunda keçirdiyi SSRİ Nəbatat Bağlarının gənc alimlərinin Elmi Konfransında “Abşeronə introdiksiya olunmuş göyrüş növlərinin fenoloji xüsusiyyətləri” adlı məruzə ilə çıxış etmişdir.

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının Bakı şəhərində keçirdiyi “Bitkilərin introduksiyası və iqlimləşdirilməsi, bəzək bağçılıq, şəhərlərin və yaşayış məntəqələrinin yaşıllaşdırılması məsələləri” Elmi Sessiyasında “Göyrüşlərin cavan yaşlarındakı kök sisteminin tipi və

yayılması” mövzusunda məruzə etmişdir.

1977-ci il SSRİ Elmlər Akademiyası, SSRİ Nəbatat Bağları Şurası, BSSR Nəbatat Bağları Şurası və BSSR EA Mərkəzi Nəbatat Bağının Minsk şəhərində keçirdiyi “İntroduksiya zamanı toxumşünaslığın nəzəri və praktiki məsələləri” V Ümumittifaq müşavirəsində “Göyrüslərin Abşeronada introduksiyası zamanı onların toxumşünaslığı” mövzusunda çıxış etmişdir.

Azərbaycan SSR EA Rəyasət Heyətinin yığıncağında “Toxumların rentgenoloji tədqiqi” mövzusunda çıxış etmiş və nəticədə onun böyük elmi işçi vəzifəsinə keçirilməsi barədə qərar qəbul edilmişdir.

1977-1988-ci illər Azərbaycan SSR EA Botanika İnstitutunun böyük elmi işçisi.

1978-ci il SSRİ Nəbatat Bağları Şurasının “İntrodusentlərin toxumşünaslıq və toxumçuluq Komissiyasının” daimi üzvü seçilmişdir.

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurası, Gürcüstan SSR EA Mərkəzi

Nəbatat Bağı və Ümumittifaq Meşəçilik və Meşə Təsərrüfatının Mexanikləşdirilməsi Elmi-Tədqiqat İnstitutu Qafqaz Filialının Tbilisi şəhərində “Bitkilərin introduksiyası, iqlimləşdirilməsi və ətraf mühitin mühafizəsi” mövzusunda keçirdiyi Elmi Sessiyada “Azərbaycanın park və bağlarındakı qiymətli ağac və kollar və onların mühavizə məsələləri”nə dair məruzə etmişdir.

1979-cu il

SSRİ Elmlər Akademiyası, SSRİ Nəbatat Bağları Şurası, Baş Nəbatat Bağı və Litva SSR EA Botanika İnstitutu Nəbatat Bağının Vilnyus şəhərində keçirdiyi “Flora zənginliyi -xalq təsərrüfatına” adlı Elmi Konfransda “Abşeronu introduksiya olunmuş bəzi alma növlərinin toxum keyfiyyətinin göstəriciləri” mövzusunda çıxış etmişdir.

Cənubi Qafqaz və Orta Asiya Nəbatat Bağları şuralarının birgə təşkil etdikləri elmi ekspedisiyanın tərkibində Qafqaz florasında elmi tədqiqatlar aparmış və topladığı yüzlərlə bitki növlərinin toxumları hesabına Azərbaycan EA Botanika İnstitutunun Nəbatat Bağındakı toxum fondunu zənginləşdirmişdir.

1980-cı il Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının Batumi şəhərində “İntroduksiya olunmuş və yerli bitkilərin xalq təsərrüfatı əhəmiyyəti və adaptasiya məsələləri” mövzusunda keçirdiyi XVI Sessiyada “Abşeronun bəzi oduncaqlı introdusentlərinin toxum keyfiyyətinin rentgenoqrafik analizi” adlı məruzə ilə çıxış etmişdir.

1981-2000-ci illər Azərbaycan Respublikası Elmlər Akademiyası Botanika İnstitutunun introduksiya olunmuş bitkilərin toxumşünaslığı yaradıcı qrupunun rəhbəri.

1981-ci il SSRİ Nəbatat Bağları Şurasının İntrodusentlərin toxumşünaslıq və toxumçuluq komissiyasının və Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının - Bakı şəhərində keçirdiyi “İntroduksiya olunmuş bitkilərin toxumlarının öyrənilməsinin nəzəri və metodik məsələləri” adlı VI Ümumittifaq müşavirəsinə təşkilatçılıq etmiş və onun plenar iclasında “Oduncaqlı bitkiləri introduksiya edərkən toxum keyfiyyətinin öyrənilməsinin mahiyyəti” mövzusunda məruzə ilə çıxış etmişdir.

Həmin müşavirənin müxtəlif bölmələrində daha 4 məruzə etmişdir:

“Toxumların keyfiyyətinin, onlardan cücərmiş və becərilmiş bitkilərin boy və inkişafına görə erkən diaqnostikası və irsən qiymətləndirilməsi”;

“Abşeronun bəzi oduncaqlı intro-
dusentləri toxumlarının xəstəlikləri”;

“Xlorxolinxloridin toxum keyfiyyətinə təsiri”;

“TUR-un pambıq toxumunun keyfiyyətinə təsiri”.

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının Tbilisi şəhərində keçirdiyi “İntroduksiya, yaşıllaşdırma, fiziologiya və bitki mühafizəsi məsələləri”adlı XVII Sessiyasında “Toxumların böyüdülmüş rentgenoqrafiyası onların həyatiliyinin təyin edilməsinin yeni metodu kimi” mövzusunda məruzə etmişdir.

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının “İntrodusentlərin toxumşünaslıq və toxumçuluq Komis-

siyasını” təşkil etmiş və bu komissiyanın ilkin sədri seçilmişdir.

1982-ci il

Tbilisi şəhərində keçirilən Sosialist ölkələrinin Dendroloji Konqressində “Abşeronun Şimali Amerika və Aralıq dənizi mənşəli oduncaqlı introdusentlərinin toxum keyfiyyətinin rentgenoqrafiki analizi” adlı məruzə etmişdir.

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının Tbilisi şəhərində keçirdiyi SSRİ-nin 60-illiyinə həsr edilən Meşə təsərrüfatı, introduksiya, yaşıllaşdırma və bitki mühafizəsi adlı XVIII Elmi Sessiyasında “Abşerona introduksiya olunmuş iynəyarpaqlı bitkilərin toxum keyfiyyətinin rentgenoqrafiki öyrənilməsi” mövzusunda çıxış etmişdir.

Bakı şəhərində Azərbaycanın genetikləri və seleksiyaçılarının IV qurultayında və Bitkilərin və heyvanların genetikası və seleksiyası üzrə Elmi Sessiyada “Tutun (*Morus* L.) müxtəlif ploidli formalarının toxum keyfiyyətinin rentgenoqrafiki analizi” mövzusunda çıxış etmişdir.

1983-cü il

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının Bakı şəhərində keçirdiyi “Bitkilərin introduksiyası və yaşıllaşdırma” adlı XIX Elmi Sessiyasında “Oduncaqlı bitkilərin çetiri daxilində toxum keyfiyyətinin dəyişkənliyi” barədə məruzə etmişdir.

Şevçenko (Aktau) şəhərində Qazaxıstan SSR EA, Qazaxıstan SSR EA-nın Baş Nəbatat Bağı və Qazaxıstan SSR EA-nın Manqışlaq Eksperimental Nəbatat Bağında “Bəzək bağçılığın elmi əsasları” adı altında keçirilən Elmi-texniki Konfransda “Çılpaqtoxumlu və örtülütoxumlu bəzək bitkilərinin toxumlarının rentgenomorfoloji analizi üçün universal təsnifat” mövzusunda çıxış etmişdir.

Həmin konfransda “Abşeronun bəzək bağçılığı üçün oduncaqlı bitkilər və onların reproduksiya məsələləri” adlı daha bir məruzə etmişdir.

SSRİ Nəbatat Bağları Şurasının, SSRİ Elmlər Akademiyasının Moskva şəhərindəki Baş Nəbatat Bağında keçirilən “Bitki introduksiyasının nəzəri əsasları” üzrə Ümumittifaq konfransında “Yerli

reproduksiya toxumların keyfiyyəti-bitkilərin uğurlu introduksiyasının etibarlı göstəricisi kimi” adlı məruzə ilə çıxış etmişdir.

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının Bakı şəhərində “Bitkilərin introduksiyası və yaşıllaşdırma” məsələləri üzrə keçirdiyi XIX Elmi Sessiyasında “*Aceraceae* və *Oleaceae* fəsilələrindən olan Abşeronun oduncaqlı introdusentlərinin meyvə və toxumlarının xəstəlikləri” mövzusunda məruzə etmişdir.

SSRİ Genetiklər və Seleksiyaçılar Ümumittifaq Cəmiyyətinin Kareliyanın Petrozavodsk şəhərində SSRİ EA Meşə İnstitutunun Kareliya filialında keçirdiyi “Meşə genetikası, seleksiyası və toxumçuluğu” üzrə Ümumittifaq müşavirəsində “Oduncaqlı bitkilərin toxum rentgeogramlarının deşifrəsi üçün universal təsnifat” adlı məruzə ilə çıxış etmişdir.

Tartu Dövlət Universiteti Nəbatat Bağının 180-illiyinə həsr edilmiş Tartu şəhərində keçirilən “İnteryerlərin yaşıllaşdırılmasında

tropik və subtropik bitkilərin istifadəsi” elmi konfransında “Daxili yaşıllaşdırma üçün dekorativ ağac bitkiləri və onların reproduksiya məsələləri” barədə məruzə etmişdir.

SSRİ EA Ümumittifaq Botanika Cəmiyyətinin Donetsk şəhərində keçirdiyi VII qurultayında “Oduncaqlı bitki toxumlarının rentgenoloji analizlərinin nəticələri” barədə məruzə etmişdir.

1984-cü il

SSRİ Nəbatat Bağları Şurasının, Pribaltika Nəbatat Bağları Şurasının və Latviya SSR EA-nın Nəbatat Bağları tərəfindən Riqə şəhərində keçirilən “İntrodusentlərin toxumşünaslığının ekoloji problemləri” adlı VII Ümumittifaq konfransında “Fizioloji aktiv maddələrin təsiri oduncaqlı introdusentlərin toxum keyfiyyətinin yüksəldilmə üsulu kimi” mövzusunda çıxış etmişdir.

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının İrəvan şəhərində keçirdiyi XX Elmi Sessiyasında “Abşeronu introduksiya edilərkən Avropa zeytununun reproduktiv adaptasiyası”na dair məruzə etmişdir.

Həmin Elmi Sessiyada daha bir mövzuda “Oduncaqlı bitkilərin introduksiyası zamanı adaptiv potensialın yüksəldilməsi üçün bioloji aktiv maddələrin istifadəsi” barədə çıxış etmişdir.

1985-ci il

SSRİ Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən baş elmi işçi elmi adı verilmişdir.

Azərbaycan SSR EA Botanika İnstitutunun müdafiə Şurasında “Oduncaqlı bitkiləri introduksiya edərkən toxumvermənin kompleks qiymətləndirilməsinin və toxum keyfiyyətinin yüksəldilməsinin elmi əsasları” mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmişdir.

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının Soçi şəhərində keçirdiyi “Meşə təsərrüfatı, yaşıllaşdırma, introduksiya, iqlimləşdirmə və bitki mühafizəsi”nə həsr olunmuş XXI Elmi Sessiyasında “Oduncaqlı bitkilərin toxum keyfiyyətinin tozcuqların bioloji xassələrindən asılılığı” mövzusunda məruzə etmişdir.

SSRİ EA meşə problemləri üzrə Elmi Surasının təşkilatçılığı ilə

Novosibirsk şəhərində keçirilən “İynəyarpaqlı bitkilərin cinsi çoxalması”na həsr edilmiş II Ümumittifaq simpoziumunda “Abşeron şəraitində iynəyarpaqlıların reproduktiv inkişafı” barədə çıxış etmişdir.

1986-cı il SSRİ Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən biologiya elmləri doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür.

1987-ci il SSRİ Nəbatat Bağları Şurası və SSRİ EA Baş Nəbatat Bağı tərəfindən Moskva şəhərində “İntroduzentlərin toxumşünaslığında genofondun zənginləşdirilməsi məsələləri” üzrə keçirilən VIII Ümumittifaq müşavirəsində “Oduncaqlı bitkilərin introduksiyası zamanı toxum keyfiyyətinin dəyişkənliyi” mövzusunda məruzə etmişdir.

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının Tbilisi şəhərində “Birkilərin introduksiyası” məsələlərinə dair keçirdiyi XXII Elmi Sessiyada “Abşerona introduksiya edilərkən şamların toxumvermə xüsusiyyətləri” barədə çıxış etmişdir.

1988-ci il SSRİ Elmlər Akademiyası Ümumittifaq Botanika Cəmiyyətinin

Alma-Ata şəhərində “SSRİ-də botanikanın aktual məsələləri” barədə keçirdiyi VIII nümayəndələr Qurultayında “İntroduksiya zamanı bitkilərin erkən diaqnostikası və seçilməsi” mövzusunda məruzə etmişdir.

1988-2000-ci illər

Azərbaycan MEA Botanika İnstitutunun aparıcı elmi işçisi.

1990-cı il

SSRİ Nəbatat Bağları Şurasının Daşkənd şəhərində “Bitki ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi və artırılmasında Nəbatat bağlarının rolu” adlı gənc alimlərin VII Ümumittifaq konfransının Plenar iclasında “Bitkilərin introduksiyası zamanı toxumların keyfiyyətinin qiymətləndirilməsinin əhəmiyyəti” mövzusunda məruzə etmişdir.

SSRİ EA, SSRİ Dövlət Meşə Komitəsi, Belarus SSR EA Eksperimental Botanika İnstitutunun Minsk şəhərində birgə keçirdikləri “Meşəşünaslıq və meşə ekologiyasının problemləri” adlı Elmi Konfransda “İqlim dəyişkənliyi ilə əlaqədar meşə cinslərinin meyvə verməsinin proqnozlaşdırılması”na dair məruzə etmişdir.

Cənubi Qafqaz Nəbatat Bağları Şurasının Soçi şəhərində “Meşə təsərrüfatı, yaşıllaşdırma, introduksiya və bitki mühafizəsi” məsələləri üzrə keçirdiyi XXIV Elmi Sessiyada “Azərbaycanın meşə cinsləri toxumlarının rentgenoloji qiymətləndirilməsi” mövzusunda çıxış etmişdir.

1991-ci il SSRİ Nəbatat Bağları Şurasının, Ukrayna və Moldova Nəbatat Bağları Şurasının Uman şəhərində “İntroduksiya olunmuş bitkilərin reproduktiv biologiyası” adı altında birgə keçirdikləri introdusentlərin toxumşünaslığı üzrə IX Ümumittafaq müşavirəsində “Tropik və subtropik mənşəli bitkilərin meyvə və toxuməmələgətirmə tipləri” barədə məruzə etmişdir.

1992-ci il Ukrayna Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Nəbatat Bağının və Ujqorod Dövlət Universiteti Nəbatat Bağının Kiyev şəhərində keçirdikləri “Nəbatat bağlarında təbii floradan introduksiya olunmuş növlərin ontogenezinin öyrənilməsi”nin nəzəri və metodiki aspektlərinə həsr edilmiş Elmi Konfransda “Ekstremal şəraitdə bitkilərin ontogenezinin

öyrənilmə xüsusiyyətləri” mövzusunda çıxış etmişdir.

1993-cü il “Yeni Azərbaycan” Partiyasının üzvü.

Fevral ayında “Yeni Azərbaycan” Partiyasının Bakı şəhəri Yasamal rayon təşkilatının təsisat konfransının iştirakçısı.

“Yeni Azərbaycan” Partiyasının Bakı şəhəri Səbail rayon təşkilatının 504-cü məhəllə üzrə ilk təşkilatını yaratmışdır.

Ukrayna Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Nəbatat Bağı və “Aleksandriya” dendroqoruğunun Kiyev şəhərində keçirdikləri “Avroasiyanın nəbatat bağlarında təbii flora növlərinin ontogenezinin öyrənilməsi” Beynəlxalq Elmi Konfransında “Texnogen landşaftlarda bitən bitkilərin ontogenezinin xüsusiyyətləri”nə dair məruzə etmişdir.

1997-ci il Bakı Dövlət Universitetinin “Ətraf mühit və ekologiya” elmi-metodik konfransında “Abşeronun texnogen şəraitində bitki reproduksiyaının öyrənilməsi” mövzusunda çıxış

etmişdir.

Birləşmiş Millətlər Təşkilatı və Türkiyə Respublikası tərəfindən Giresun şəhərində keçirilən “Çevre ve barış” adlı Uluslararası Avrasiya Konqresində bu tədbirin açılış iclasında müsafirlər adından, 2-ci Sessiya iclasında isə “Çevre Kirliliyində Bitkilərin Üreme Sorunları”na dair məruzələr etmişdir. Eyni zamanda həmin Beynəlxalq tədbirin 4-cü sessiyasının həmsədri olmuşdur.

Türkiyə Respublikası Giresun şəhərinin fəxri vətəndaşı.

1998-ci il

Azərbaycan Təhsil Nazirliyinin, Azərbaycan Sənaye İnstitutu və AMEA Polimer Materialları İnstitutunun Sumqayıt şəhərində keçirdikləri “Həyat fəaliyyətinin mühafizəsi” Elmi Konfransında “Kimya sənayesi tullantılarının bitkilərə təsiri” barədə çıxış etmişdir.

1999-cu il

Azərbaycan Təhsil Nazirliyinin, Azərbaycan Sənaye İnstitutu və AMEA Polimer Materialları İnstitutunun Sumqayıt şəhərində birgə keçirdikləri “Həyat fəaliyyətinin

mühafizəsi” II Beynəlxalq Elmi Konfransında “Bitki reproduksiya-sının ekoloji aspektləri” mövzusunda məruzə etmişdir.

Rusiya Aqrar Elmləri Akademiyası, Rusiya Elmlər Akademiyası, Rusiya Federasiyasının Elm və Texnologiya Siyasəti Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Moskva-Puşino şəhərində keçirilən “Yeni və qeyri-ənənəvi bitkilər və onların utilizasiya perspektivləri” adlı III Beynəlxalq Simpoziumda “Stress şəraitində qeyri-ənənəvi bitkilərin adaptiv xüsusiyyətləri”nə dair çıxış etmişdir.

2000-ci il

Ukraynanın Qeyri-ənənəvi Bitkiçilik, Ekologiya və Sağlamlıq Krım Beynəlxalq İnstitutunun Aluşta şəhərində “Qeyri-ənənəvi bitkiçilik. Eniologiya. Ekologiya və sağlamlıq” adı altında keçirdiyi IX Beynəlxalq simpoziumunda “Növlərin mənşəyinə və toxumverməsinə görə bitkilərin introduksiya uğurluluğunun qiymətləndirilməsi” mövzusunda məruzə etmişdir.

2000-2002-ci illər

AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının aparıcı elmi işçisi.

2001-ci il

Bakı şəhərində keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayının iştirakçısı.

“Botanika” ixtisası üzrə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü seçilmişdir.

Rusiya Aqrar Elmləri Akademiyası, Rusiya Elmlər Akademiyası, Rusiya Federasiyasının Elm və Texnologiya Siyasəti Nazirliyinin təşkil etdiyi Moskva-Puşino şəhərində keçirilən “Yeni və qeyri-ənənəvi bitkilər və onların utilizasiya perspektivləri” adlı IV Beynəlxalq simpoziumunda “Ekstremal şəraitdə qeyri-ənənəvi bitkilərin orqanogenez xüsusiyyətləri” barədə çıxış etmişdir.

Bakı şəhərində Fövqəladə hallar və həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi üzrə Assosiasiyanın “İnsan və fəlakətlər: Üçüncü minilliyin astanasında fəlakətlər hallarda insanların, cəmiyyətin təhlükəsizliyi, FH-nın idarə olunması və tədrisin təkmilləşdirilməsi problemləri” barədə keçirdiyi Beynəlxalq Elmi Praktiki Konfransda “Texnogen landşaftlarda bitən bitkilərin meyvə

və toxumlarının rentgenoloji və bioekoloji xüsusiyyətləri” adlı məruzə etmişdir.

2002-ci il

AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının baş elmi işçisi.

Amerika Bioqrafiya İnstitutunun fəxri müşaviri.

Ukraynanın Qeyri-ənənəvi Bitkiçilik, Ekologiya və Sağlamlıq Krım Beynəlxalq İnstitutunun Aluşta şəhərində “Qeyri-ənənəvi bitkiçilik. Eniologiya. Ekologiya və sağlamlıq” mövzusunda keçirdiyi XI Beynəlxalq simpoziumunda “Fruitege woody plants in environmental pollution” adlı məruzə ilə çıxış etmişdir.

Həmin simpoziumda “Antropogenical and natural radioactive pollution of Apsheron environment” mövzusunda daha bir məruzə etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin Bakı Dövlət Universitetində Əməkdar elm xadimi, professor M.A.Axundovun anadan olmasının 100 illik yubileyinə həsr olunmuş “Eksperimental biologiya-

nın inkişaf perspektivləri” mözusunda keçirilən Elmi Konfransda “Radioekoloji mühit və laboratoriya şəraitində bitkilərin inkişaf xüsusiyyətləri” adlı məruzə ilə çıxış etmişdir.

Həmin elmi konfransda “Yüksəlmiş fon radiasiyası şəraitində bitkilərin davamlılıq xüsusiyyətləri” mövzusunda daha bir məruzə etmişdir.

2003-cü il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin anadan olmasının 80-illik yubileyinə həsr olunmuş, Bakı şəhərində Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi və Qafqaz Universitetinin birgə keçirdikləri “Azərbaycan müstəqillikdən sonra” Beynəlxalq Konfransında “Ekstremal şəraitdə bitkilərin böyümə və inkişaf etmə xüsusiyyətləri” mövzusunda çıxış etmişdir.

Ukraynanın Qeyri-ənənəvi Bitkiçilik, Ekologiya və Sağlamlıq Krım Beynəlxalq İnstitutunun Aluşta şəhərində “Qeyri-ənənəvi bitkiçilik. Eniologiya. Ekologiya və sağlamlıq” mövzusunda keçirdiyi XII Beynəlxalq simpoziumunda “Qeyri-ənənəvi bitkilərin toxumverməsində əlavə

tozlanmanın əhəmiyyəti” adlı məruzə etmişdir.

2004-cü il Türkiyənin Adana şəhərində Çukurova Universiteti tərəfindən keçirilən XVII Ulusal Bioloji Konqresində “Azerbaycanda kəntləşmənin bitkilər üzərindəki təsiri” mövzusunda çıxış etmişdir.

2005-ci il M.Maqomayev adına Dövlət Filarmoniyasında keçirilən AMEA-nın 60-illiyinə həsr olunmuş təntənəli yığıncağın iştirakçısı olmuşdur (Bakı şəhəri).

2006-cı il AMEA Genetik Ehtiyatlar İnstitutunun Bakı şəhərində keçirdiyi “Biomüxtəlifliyin genetik əsasları” adlı I Beynəlxalq Elmi Konfransında “Göyrüşün genetik ehtiyatlarının öyrənilməsi” mövzusunda çıxış etmişdir.

Rusiya Elmlər Akademiyası, Elmlər Akademiyalarının Beynəlxalq Assosiasiyası və Beynəlxalq Radioekoloji İttifaqın Moskva şəhərində keçirdikləri “Radiasiya tədqiqatlarına dair (radiobiologiya, radioekologiya, radiasiya təhlükəsizliyi)” V Qurultayda “Məxsusi STR-praymerlərin

AG-110 mikrosatellit lokuslarının tətbiqi ilə *Alhagi pseudoalhagi*, *Elaeagnus angustifolia*, *Zigophyllum* sp. növlərinin nüvə DNT-nə yüksək təbii radiasiya fonunun təsirinin öyrənilməsi” barədə məruzə etmişdir.

Rusiyanın Sıktıvkar şəhərində keçirilən “Kiçik dozalı ionlaşdırıcı radiasiyanın bioloji effekti və mühitin radioaktiv çirklənməsi” Biorad-2006 Beynəlxalq Konfransda “*A.pseudo-alhagi*, *E. angustifolia*, *Zigophyllum* sp. və bəzi digər bitki növlərinin toxumlarının çüçərməsinə yüksək γ -radiasiya fonunun təsiri” mövzusunda çıxış etmişdir.

Həmin konfransda “Yüksək təbii radiasiya fonu şəraitində bitən bitkilərin böyümə proseslərinin başlanğıcının öyrənilməsi” adlı daha bir məruzə etmişdir.

2009-cu il

Ukraynanın Kiyev şəhərindəki Taras Şevçenko adına Kiyev Milli Universiteti tərəfindən keçirilən “Bitki müxtəlifliyinin introduksiyası və mühafizəsi” Beynəlxalq Elmi Konfransında “*Ex situ* və *in situ* şəraitində Azərbaycanın nadir və nəsli kəsilməkdə olan oduncaqlı

bitkilərinin öyrənilməsi və mühafizəsi” adlı məruzə ilə iştirak etmişdir.

Həmin elmi konfransda “Abşeron yarımadasına introduksiya edilərkən çılpaqtoxumlu bitkilərin çinsi inkişafı” adlı daha bir çıxış etmişdir.

AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının 75-illiyinə həsr edilmiş və Bakı şəhərində keçirilən “Biomüxtəliflik və bitkilərin introduksiyası” adlı Beynəlxalq Elmi Konfransında “Abşeron şəraitində bəzi süfrə üzüm sortlarının klon variasiyalarının biomorfoloji və təsərrüfat-texnoloji xüsusiyyətləri” barədə məruzə etmişdir.

Rusiya Elmlər Akademiyası, Rusiya Nəbatat Bağları Şurası və N.V.Tsitsin adına Baş Nəbatat Bağının təşkilatçılığı ilə Moskva şəhərində keçirilən “Müasir dendrologiyanın problemləri” adlı Rusiya EA-nın müxbir üzvü P.İ.Lapinin anadan olmasının 100-illiyinə həsr edilmiş Beynəlxalq Elmi Konfransda “Abşerona introduksiya edilərkən oduncaqlı bitkilərin meyvəvermə yaşı və xüsusiyyətləri” barədə çıxış etmişdir.

2010-cu il Rusiya Federasiyasının Elm və Təhsil Nazirliyinin, Sankt-Peterburq Dövlət Meşə-Texniki Akademiyası və Rusiya EA Botanika İnstitutu tərəfindən keçirilən “Dendrologiya XXI əsrin əvvəlində” adlı E.L.Volfun (1860-1931) xatirəsinə həsr edilmiş Beynəlxalq Elmi Çıxışlarda “Zaman və məkan etibarilə oduncaqlı introdusentlərin toxum keyfiyyətinin dəyişkənliyi” mövzusunda məruzə ilə iştirak etmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən professor elmi adına layiq görülmüşdür.

2011-ci il Azərbaycanda botanika elminin inkişafında xidmətlərini nəzərə alaraq və anadan olmasının 70-illiyi ilə əlaqədar AMEA Rəyasət Heyətinin Fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

Bakı şəhərində keçirilən “Davamlı inkişaf üçün fotosintez tədqiqatları” Beynəlxalq Konfransının iştirakçısı olmuşdur.

ОСНОВНЫЕ ДАТЫ ЖИЗНИ,

НАУЧНОЙ И ОБЩЕСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Курбанов Максуд Рустам оглу родился 9 мая 1941 года в селении Карабаглар Кенгерлинского (Шарурского) района Нахичеванской АР.

1947-1958 гг. Учащийся Карабагларской средней школы.

1958-1960 гг. Рабочий Шинного завода и Стройуправления г. Ереван.

1960 г. Лаборант Бадамлинского завода розлива минеральных вод, Нахичеванской АР.

1960-1961 гг. Курсант 178 гвардейского танкового полка 47 гвардейской танковой дивизии Белорусского военного округа, г. Борисов.

1961-1963 гг. Механик-водитель танкового батальона 245 гвардейского мотострелкового полка 33 гвардейской танковой дивизии, г. Брест.

1964 г. Лаборант Бадамлинского завода розлива минеральных вод, Нахичеванской АР.

1964-1966 Такелажник судоремонтного заво-

- гг. да им. Зафедерации Каспийского
Параходства, г. Баку.
- 1964-1970**
гг. Студент Азербайджанского госу-
дарственного университета, г.
Баку.
- 1964-1991**
гг. Член Компартии Советского
Союза.
- 1966-1968**
гг. Лаборант Института ботаники
Академии наук Азербайджанской
ССР.
- 1968-1970**
гг. Командир взвода и секретарь
партийной организации войсковой
части 75212 Краснознаменного
Закавказского военного округа, г.
Нахичевань.
- 1970-1971**
гг. Старший лаборант Научно-Ис-
следовательского сектора эрозии
МСХ Азербайджанской ССР.
- 1971-1977**
гг. Младший научный сотрудник
Института ботаники Академии
наук Азербайджанской ССР.
- 1971-1981**
гг. Руководитель семенной лаборато-
рии Института Ботаники Акаде-
мии наук Азербайджанской ССР.
- 1973 г.** Выступил с докладом “Некоторые

биоэкологические особенности интродуцированных видов ясеня в условиях Апшерона” на Научной Сессии Совета Ботанических садов Закавказья, посвященной вопросам “Охраны и размножения реликтовых пород Кавказа, интродукции, зеленого строительства, физиологии и защиты растений”, г. Сухуми.

Принимал участие в научной экспедиции по территории Азербайджанской ССР, организованной Институтом ботаники АН Азербайджанской ССР.

1975 г.

Принимал участие в работе Научной конференции по проблеме “Эрозия почв и закрепление эродированных земель в Азербайджанской ССР”, посвященной 25-летию основания Научно-исследовательского сектора эрозии (1950-1975 гг.) МСХ Азербайджанской ССР и выступил с докладом “Возможности использования видов ясеня в борьбе с эрозией почв”, г. Баку.

На спецсовете Института ботаники

АН Азерб. ССР защитил диссертацию на соискание ученой степени кандидата биологических наук на тему: “Интродукция видов ясеня (*Fraxinus* L.) в условиях Апшерона и их значение в озеленении и облесении”.

Решением ВАК СССР утвержден в ученой степени кандидата биологических наук.

1976 г.

Принимал участие в научной экспедиции по территории Азербайджанской ССР, организованной Главным Ботаническим садом АН СССР.

Выступил с докладом “Особенности фенологии интродуцированных видов ясеней на Апшероне” на Научной конференции молодых ученых Ботанических садов СССР, организуемой Советом Ботанических садов СССР на тему: “Охрана среды и рациональное использование растительных ресурсов”, г. Батуми.

Выступил с докладом “Типы и распространение корневой системы ясеней в молодом возрасте” на

Научной сессии Совета Ботанических садов Закавказья, посвященной вопросам “Интродукции и акклиматизации растений, декоративного садоводства, озеленения городов и населенных пунктов”, г. Баку.

1977 г.

Выступил с докладом “Семеноведение ясеней при интродукции их на Апшероне” на V Всесоюзном совещании “Вопросы теории и практики семеноведения при интродукции”, организуемой Академией наук СССР, Советом Ботанических садов СССР, Советом Ботанических садов БССР и Центральным Ботаническим садом АН БССР, г. Минск.

Выступил с докладом “Рентгенографические исследования семян” на заседании Президиума АН Азербайджанской ССР, который принял решение о назначении его на должность старшего научного сотрудника.

1977-1988 гг.

Старший научный сотрудник Института ботаники АН Азербайджанской ССР.

1978 г.

Избран постоянным членом

“Комиссии по семеноведению и семеноводству интродуцентов”
Совета Ботанических садов СССР.

Выступил с докладом “Ценные деревья и кустарники парков и садов Азербайджана и вопросы их охраны” на Научной сессии Совета Ботанических садов Закавказья, Центрального Ботанического сада АН Грузинской ССР, Кавказского филиала Всесоюзного научно-исследовательского института лесоводства и механизации лесного хозяйства Гослесхоза СССР, посвященной вопросам “Интродукции, акклиматизации растений и охране окружающей среды”, г. Тбилиси.

1979 г.

Выступил с докладом “Показатели качества семян некоторых интродуцированных видов яблони на Апшероне” на конференции “Богатства флоры-народному хозяйству”, организуемой Академией наук СССР, Советом Ботанических садов СССР, Главным Ботаническим садом и Ботаническим садом Института ботаники АН Литовской ССР, г. Вильнюс.
Принимал участие в научной

экспедиции по флоре Кавказа совместно организованной Советами Ботанических садов Закавказья и Средней Азии. За счет собранных семян нескольких сотен видов растений обогатил семенной фонд Ботанического сада Института ботаники АН Азерб. ССР.

1980 г. Выступил с докладом “Рентгенографический анализ качества семян некоторых древесных интродуцентов Апшерона” на XVI Сессии Совета Ботанических садов Закавказья, посвященной “Вопросам адаптации и народнохозяйственного значения интродуцированных и местных растений”, г. Батуми.

1981-2000 гг. Руководитель творческой группы семеноведения интродуцированных растений Института ботаники Академии наук Азербайджанской Республики.

1981 г Выступил с докладом “Значение изучения качества семян при интродукции древесных растений” на пленарном заседании VI Всесоюзного совещания по

семеноведению и семеноводству интродуцированных растений на тему: “Теоретические и методические вопросы изучения семян интродуцированных растений”, проводимого АН СССР и АН Азербайджанской ССР, г. Баку.

В различных заседаниях данного научного мероприятия также выступил еще с 4 докладами:

“Ранняя диагностика и оценка наследственных качеств семян по всхожести, росту и развитию выращенных из них растений”;

“Болезни семян некоторых древесных интродуцентов Апшерона”;

“Влияние хлорхолинхлорида на качество семян”;

“Действие ТУР на качество семян хлопчатника”.

Организовал “Комиссию по семеноведению и семеноводству интродуцентов” в составе Совета Ботанических садов Закавказья и был избран первым председателем

данной Комиссии.

1982 г.

Выступил с докладом “Рентгенографический анализ качества семян древесных интродуцентов Апшерона из флор Северной Америки и Среднеземноморья” на VIII Дендрологическом Конгрессе социалистических стран, организуемого АН СССР, АН Грузинской ССР, Советом Ботанических садов СССР и Центральным Ботаническим садом АН Груз.ССР, г. Тбилиси.

Выступил с докладом “Рентгенографическое изучение качества семян хвойных пород, интродуцированных на Апшероне” на XVIII Сессии Совета Ботанических садов Закавказья “По вопросам лесного хозяйства, интродукции, озеленения и защиты растений”, посвященной 60-летию образования СССР, г. Тбилиси.

Выступил с докладом “Рентгенографический анализ качества семян разноплодных форм шелковицы (*Morus L.*)” на IV Съезде генетиков и селекционеров Азербайджана, организуемого

Академией наук Азерб.ССР, Отделением Биологических наук и Обществом генетиков и селекционеров Азербайджана, г. Баку.

1983 г.

Выступил с докладом “Изменчивость качества семян в пределах крон древесных растений” на XIX Сессии Совета Ботанических садов Закавказья “По вопросам интродукции растений и зеленого строительства”, организуемого Ботаническим садом Института ботаники АН Азерб ССР, г. Баку.

Выступил с докладом “Универсальная классификация для рентгеноморфологических анализов семян голосеменных и покрытосеменных декоративных растений” на Научно-теоретической конференции “Научные основы декоративного садоводства”, организуемая Академией наук Казахской ССР, Главным Ботаническим садом АН Каз.ССР и Мангышлакским экспериментальным Ботаническим садом АН Каз.ССР, г. Шевченко (Актау).

Выступил с докладом “Качество

семян местной репродукции – как надежный показатель успешности интродукции растений” на Всесоюзной конференции “По теоретическим основам интродукции растений” совместно организуемая Академией наук СССР, Советом Ботанических садов СССР и Главным Ботаническим садом АН СССР, г. Москва.

Выступил с докладом “Болезни плодов и семян древесных интродуцентов Апшерона из семейств *Aceraceae* и *Oleaceae*” на XIX Сессии Совета Ботанических садов Закавказья “По вопросам интродукции растений и зеленого строительства” проходившая в Ботаническом саду Института ботаники АН Азербайджанской ССР, г. Баку.

Выступил с докладом “Универсальная классификация для дешифрирования рентгенограмм семян древесных растений” на Всесоюзном совещании “По лесной генетике, селекции и семеноводству”, организуемой Всесоюзным обществом генетиков и селекционеров, Инсти-

тутом леса Карельского филиала АН СССР и Центральным научно-исследовательским институтом лесной генетики и селекции, г. Петрозаводск.

Выступил с докладом “Декоративные древесные растения для внутреннего озеленения и вопросы их репродукции” на Конференции “Использование тропических и субтропических растений в озеленении интерьеров”, посвященной 180-летию Ботанического сада Тартуского государственного университета, г. Тарту.

Выступил с докладом “Древесные растения для декоративного садоводства Апшерона и вопросы их репродукции” на Научно-технической конференции “Научные основы декоративного садоводства”, организуемая Академией наук Казахской ССР, Главным Ботаническим садом АН Каз.ССР и Мангышлакским экспериментальным Ботаническим садом АН Каз.ССР, г. Шевченко (Актау).

Выступил с докладом “Результаты

рентгенографических анализов семян древесных растений” на VII делегатском Съезде Всесоюзного Ботанического Общества, г. Донецк.

1984 г.

Выступил с докладом “Воздействие физиологически активными веществами как способ повышения качества семян древесных интродуцентов” на VII Всесоюзной конференции “Экологические проблемы семеноведения интродуцентов”, организуемой Советом Ботанических садов СССР, Советом Ботанических садов Прибалтики и Ботаническим садом АН Латвийской ССР, г. Рига.

Выступил с докладом “Репродуктивная адаптация маслины европейской при интродукции на Апшероне” на XX Научной Сессии Совета Ботанических Садов Закавказья по адаптации растений, посвященной 50-летию Ботанического сада АН Армянской ССР, г. Ереван.

В процессе вышеотмеченной Научной сессии выступил также с докладом “Использование биоло-

гически активных веществ для повышения адаптивного потенциала древесных растений при интродукции”, г. Ереван.

1985 г.

Защитил диссертацию на соискание ученой степени доктора биологических наук на тему: “Научные основы комплексной оценки семеношения и повышения качества семян древесных растений при интродукции”, г. Баку.

Решением ВАК СССР утвержден в ученом звании старшего научного сотрудника.

Выступил с докладом “Зависимость качества семян древесных растений от биологических свойств пыльцы” на XXI Научной сессии Совета Ботанических садов Закавказья по лесному хозяйству, озеленению, интродукции, акклиматизации и защиты растений, г. Сочи.

Выступил с докладом “Репродуктивное развитие хвойных растений” на II Всесоюзном симпозиуме “Половое размножение хвойных растений”, организуемый

Сибирским отделением АН СССР,
г. Новосибирск.

1986 г. Решением ВАК СССР утвержден в
ученой степени доктора биоло-
гических наук.

1987 г. Участник VIII Всесоюзного
совещания “Вопросы обогащения
генофонда в семеноведении
интродуцентов” Главного Ботани-
ческого Сада АН СССР, где
выступил с докладом на тему:
“Изменчивость качества семян
древесных растений при интро-
дукции”, г. Москва.

Выступил с докладом “Особен-
ности семеношения сосен при
интродукции на Апшероне” на
XXII Научной сессии Совета
Ботанических садов Закавказья по
вопросам интродукции растений,
г. Тбилиси.

1988 г. Участник VIII Делегатского
Съезда Всесоюзного Ботаничес-
кого Общества Академии наук
СССР, посвященного “Актуаль-
ным вопросам ботаники в СССР”.
Выступил с докладом на тему:
“Ранняя диагностика и отбор

растений при интродукции”, г. Алма-Ата.

1988-2000 Ведущий научный сотрудник
гг. Института ботаники АН
Азербайджана.

1990 г. Выступил с докладом “Значение
оценки качества семян при
интродукции растений” на пле-
нарном заседании VII Всесоюзной
конференции молодых ученых
“Роль Ботанических садов в
рациональном использовании и
воспроизводстве растительных
ресурсов”, г. Ташкент.

Участвовал в работе Научной
конференции “Проблемы лесово-
ведения и лесной экологии”,
проходившей в г. Минске, где
выступил с докладом на тему
“Прогнозирование плодоношения
лесных пород в связи с клима-
тическими изменениями”.

Участник XXIV научной сессии
Совета Ботанических садов
Закавказья “По вопросам лесного
хозяйства, озеленения, интродук-
ции и защиты растений”, прохо-
дившей в г. Сочи, где выступил с

докладом на тему: “Рентгенографическая оценка семян лесных пород Азербайджана”.

1991 г.

Участник IX Всесоюзного совещания по семеноведению интродуцентов “Репродуктивная биология интродуцированных растений” организуемой Советом Ботанических садов СССР, Советом Ботанических садов Украины и Молдовы, где выступил с докладом на тему: “Типы образования плодов и семян у растений тропического и субтропического происхождения”, г. Умань.

1992 г.

Выступил с докладом “Особенности изучения онтогенеза растений в экстремальных условиях” на научной конференции “Изучение онтогенеза интродуцированных видов природных флор в Ботанических садах”, посвященной теоретическим и методическим аспектам, организуемой Академией Наук Украины, Центральным Ботаническим садом им. Н.Н. Гришко АН Украины и Ботаническим садом Ужгородского государственного университета, г.

Киев.

1993 г.

Участвовал в работе Международной научной конференции “Изучение онтогенеза видов природных флор в Ботанических учреждениях Евразии”, проходившей в г. Киеве, где выступил с докладом на тему: “Особенности онтогенеза растений, произрастающих на техногенных ландшафтах”.

Член Партии “Новый Азербайджан”.

Участник Февральской Организационной конференции Ясамальской районной организации Партии “Новый Азербайджан”, г. Баку.

Организовал первичную организацию Партии “Новый Азербайджан” по 504-му кварталу Сабаильского района г.Баку.

1997 г.

Участник научно-методической конференции “Окружающая среда и экология”, проходившей в Бакинском государственном университете, в г. Баку, где выступил

с докладом на тему: “Изучение репродукции растений в техногенных условиях Абшера”.

Участвовал в работе Международного конгресса “Мир и окружающая среда” организуемого ООН и Турецкой Республикой в г. Гиресун, где выступил от имени гостей на пленарном заседании и на 2-ой Сессии данного форума с докладом на тему: “Проблемы размножения растений в загрязненной среде”. Также был сопредседателем 4-ой Сессии данного Международного мероприятия.

Почетный гражданин города Гиресун Турецкой Республики.

1998 г.

Выступил с докладом “Влияние выбросов химической промышленности на растения” на научной конференции “Охрана жизненной деятельности”, организуемый Азербайджанским институтом промышленности Министерства образования Азербайджанской Республики и Институтом полимерных материалов АН Азербайджана, г. Сумгаит.

1999

Участник II Международной научной конференции “Охрана жизненной деятельности”, организуемый Азербайджанским институтом промышленности Министерства образования Азербайджанской Республики и Институтом полимерных материалов АН Азербайджана в г. Сумгаит, где выступил с докладом “Экологические аспекты репродукции растений”.

Участвовал в работе 3-го Международного симпозиума “New and nontraditional plants and prospects of their utilization”, проходившего в г. Москва-Пушино, где выступил с докладом на тему: “Адаптивные особенности нетрадиционных растений в стрессовых условиях”.

2000 г.

Участник IX Международного симпозиума “Нетрадиционное растениеводство. Эниология. Экология и здоровье”, посвященной 100-летию со дня рождения “зубра” русской науки, генетика-эколога Н.В. Тимофеева-Ресовского, проходившего в г. Алушта, где выступил с докладом на тему:

“Оценка успешности интродукции растений по семеношению и происхождению видов”.

2000-2002 гг. Ведущий научный сотрудник Центрального Ботанического сада НАНА.

2001 г. Участник I Съезда Азербайджанцев Мира, проходившего в г. Баку.

Избран член-корреспондентом Национальной Академии наук Азербайджана по специальности “Ботаника”.

Выступил с докладом “Особенности органогенеза нетрадиционных растений в экстремальных условиях” на IV Международном симпозиуме “New and nontraditional plants and prospects of their utilization” проходившего в г. Москва-Пушино.

Участник Международной Научно-практической конференции “Катаклизмы и человек: Безопасность общества, людей при чрезвычайных ситуациях на пороге тритысячелетия, проблемы модернизации управления и

преподавании чрезвычайных ситуаций”, проходившей в г. Баку, где выступил с докладом на тему: “Рентгенологические и биоэкологические особенности плодов и семян растений, произрастающих на техногенных ландшафтах”.

2002 г.

Участвовал в работе XI Международного симпозиума “Нетрадиционное растениеводство. Эниология. Экология и здоровье”, проходившего в г. Алушта, где выступил с докладами на тему: “Fruitege woody plants in environmental pollution” и “Antropogenical and natural radioactive pollution of Apsheron environment”.

Участник Научной конференции “Перспективы развития экспериментальной биологии” посвященной 100-летию заслуженного деятеля науки, профессора М.А.Ахундова, проходившей в БДУ, в г. Баку, где выступил с докладами на тему: “Особенности развития растений в радиоэкологической среде и в лабораторных условиях” и “Особенности устойчивости растений в условиях

высокого радиационного фона”.

Почетный консультант Института биографии Америки.

2003 г.

Выступил с докладом “Особенности роста и развития растений в экстремальных условиях” на Международной научной конференции “Азербайджан после независимости”, посвященной 80-летию Президента Азербайджанской Республики Гейдара Алиева, проходившей в Кавказском университете в г. Баку.

Участник XII Международного симпозиума “Нетрадиционное растениеводство. Эниология. Экология и здоровье”, проходившего в г. Алушта, где выступил с докладом на тему: “Значение доопыления в семеношении нетрадиционных растений”.

2004 г.

Участвовал в работе XVII Международного биологического конгресса, проходившего в г. Адана Турецкой Республики, в Чукуровском университете, где выступил с докладом на тему: “Влияние урбанизации Азербайд-

жана на растения”.

2005 г. Участник торжественного собрания, посвященного 60-летию Национальной Академии наук Азербайджана, проведенного в Концертном зале филармонии им. М.Магомаева, г. Баку.

2006 г. Выступил с докладом “Изучение генетических ресурсов ясеня» на I Международной научной конференции “Генетические ресурсы биоразнообразия”, проведенной в Институте генетических ресурсов НАНА, г. Баку.

Участник V съезда “По радиационным исследованиям (радиобиология, радиоэкология, радиационная безопасность)” проведенного в г. Москве, где выступил с докладом на тему: “Изучение влияния повышенного естественного радиационного фона на ядерную ДНК видов *Alhagi pseudoalhagi*, *Elaeagnus angustifolia*, *Zigophyllum* sp. с применением специфичных STR-праймеров микросателлитных локусов AG-110”.

Участвовал в работе Между-

народной конференции Биорад-2006 “Биологические эффекты малых доз ионизирующей радиации и радиоактивное загрязнение среды”, проводимой в г. Сыктывкар, где выступил с двумя докладами на тему: “Влияние повышенного γ -радиационного фона на всхожесть семян, видов *Alhagi pseudoalhagi*, *Elaeagnus angustifolia*, *Zigophyllum* sp. и некоторых других растений”, “Изучение начальных процессов у растений, произрастающих в условиях повышенного естественного радиационного фона”.

2009 г.

Участник Международной научной конференции “Интродукция и охрана разнообразия растений”, проводимой в Киевском Национальном университете им. Тараса Шевченко, где выступил с двумя докладами на тему: “Изучение и сохранение редких и исчезающих древесных растений Азербайджана *ex situ* и *in situ*”, “Половое развитие голосеменных растений при интродукции на Апшеронский полуостров”.

Участвовал в работе Между-

народной научной конференции “Биоразнообразие и интродукция растений”, посвященной 75-летию Центрального Ботанического Сада НАН Азербайджана, где выступил с докладом на тему: “Биоморфологические и хозяйственно-технологические особенности клоновых вариаций некоторых столовых сортов винограда в условиях Абшерона”, г. Баку.

Участник Международной научной конференции “Проблемы современной дендрологии”, посвященной 100-летию со дня рождения член-корреспондента АН СССР П.И.Лапина, проводимой в г. Москве, где выступил с докладом на тему: “Возраст и особенности плодоношения древесных растений при интродукции на Абшероне”.

2010 г.

Участник Международных Научных Чтений “Дендрология в начале XXI века”, посвященной памяти Э.Л.Вольфа (1860-1931) проведенного в г. Санкт-Петербурге в Санкт-Петербургской государственной лесотехнической Академии, где выступил с

докладом на тему: “Изменчивость качества семян древесных интродуцентов во времени и в пространстве”.

Решением ВАК при Президенте Азербайджанской Республики утвержден в ученом звании профессора.

2011 г.

Награжден Почетной Грамотой Президиума НАН Азербайджана за заслуги в развитии ботанической науки и в связи с 70-летием со дня рождения.

Участник Международной конференции “Исследования фотосинтеза для устойчивого развития”, г. Баку

PRINCIPAL DATES OF LIFE,

SCIENTIFIC AND SOCIAL ACTIVITES

Magsud Rustam oglu Gurbanov was born on May 9, 1941 in Garabaghlar Village, Kangarli (Sharur) region, Nakhchivan Autonomous Republic.

- 1947-1958** Student of Garabaghlar high school.
- 1958-1960** Worker for the Tire Factory and Construction Company in Yerevan.
- 1960** Laboratory Technician for Badamli mineral water factory in Nakhchivan Autonomous Republic.
- 1960-1961** Student in the 178th Guard Tank Regiment, 47th Guard Tank Division of the Belarusian Military District in Borisov city.
- 1961-1963** Driver-Mechanic in the Tank Battalion of the 245th Guards Motorized Rifle Regiment, 33rd Guard Tank Division the Belarusian Military District in Brest city.
- 1964** Laboratory Technician for Badamli mineral water factory in Nakhchivan Autonomous Republic.
- 1964-1966** Rigger for Shipyard named after

- Zakfederation of Caspian Shipping in Baku.
- 1964-1970** Student in the Azerbaijan State University.
- 1964-1991** Member of the Communist Party of the Soviet Union.
- 1966-1968** Laboratory Assistant for the Institute of Botany, Academy of Sciences of Azerbaijan SSR.
- 1968-1970** Platoon Leader and Party Secretary of the Military Unit No. 75212 of the Red Flag Caucasus Military District in Nakhchivan city.
- 1970-1971** Senior Laboratory Assistant of Scientific-Research Erosion Sector, Ministry of Agriculture of Azerbaijan.
- 1971-1977** Junior Researcher, Institute of Botany of the Academy of Sciences of Azerbaijan SSR.
- 1971-1981** The head of the seed laboratory of the Institute of Botany Academy of Sciences of Azerbaijan SSR.
- 1973** Spoke on “Some bioecological

features of the species of ash introduced to the Absheron environment” when participating at the Scientific Sessions of the Southern Caucasus Council of Botanical Gardens devoted to “Protection and breeding of relic species of the Caucasus, introduction, landscaping, physiology and plant protection”, held in Sukhumi.

Took part in the scientific expedition covering the territory of the Azerbaijan SSR, organized by the Institute of Botany, Academy of Sciences of Azerbaijan SSR.

1975

Participated in the Scientific Conference on the problem “Soil erosion and consolidation of soils exposed to erosion in the Azerbaijan SSR” devoted to the 25th anniversary of the Scientific-Research Erosion Sector of the Ministry of Agriculture of the Azerbaijan SSR held in Baku city and spoke on “Opportunities for use of ash species in fighting soil erosion”.

Defended the candidacy dissertation on the topic: “Introduction of ash (*Fraxinus L.*) species to the Absheron

environment and their importance in landscaping and afforestation” at the Defense Council of the Institute of Botany, Academy of Sciences of Azerbaijan SSR.

Conferred the scientific degree of Candidate of Biology by the USSR Higher Attestation Board.

1976

Participated in the research works held in the Azerbaijan SSR within the scientific expedition organized by the Main Botanical Garden of the USSR Academy of Sciences in Moscow city.

Made a speech on “Phonological peculiarities of the ash species introduced to Absheron” in the Scientific Conference of Young Scientists of the USSR Botanic Gardens, organized by the Council of the USSR Botanical Gardens on “Environmental protection and Effective Use of Plant Resources” held in Batumi city.

Spoke on “Type and spread of the root system of ashes at their early age” at the Scientific Session of the Council of the Southern Caucasus

Botanical Gardens, devoted to “introduction and acclimatization of plants, ornamental horticulture, landscaping and urban settlements” held in Baku.

1977

Spoke on “Seed study of ashes when they are introduced to Absheron” at the 5th All-Union Conference “Theoretical and practical issues of seed study on introduction” held by the USSR Academy of Sciences, the Council of the USSR Botanic Gardens, the Council of the BSSR Botanic Gardens and the Central Botanical Garden of the BSSR Academy of Sciences in Minsk.

Spoke on “X-ray studies of seeds” at the meeting of the Presidium of the Azerbaijan SSR Academy of Sciences, and as a result, it was decided to transfer him to the position of Senior Researcher.

1977-1988

Senior Researcher, Institute of Botany of the Azerbaijan SSR Academy of Sciences.

1978

Elected a permanent member of the “Commission for Seed study and seed growing of exotic species” of the

Council of the USSR Botanical Gardens.

Spoke on “valuable trees and shrubs in the parks and gardens of Azerbaijan and the problems of their protection” at the Scientific Session held by the Southern Caucasus Botanical Gardens, Central Botanical Garden of the Georgian SSR Academy of Sciences, the All-Union Scientific-Research Institute of Forestry and Mechanization of Forestry Caucasus Branch dedicated to “introduction and acclimatization of plants and environmental protection” in Tbilisi city.

1979

Spoke on “Indicators of quality of seeds of some species of apple introduced to Absheron” at the Conference “Flora richness - National Economy”, held by the USSR Academy of Sciences, the Council of the USSR Botanical Gardens, the Main Botanical Garden and the Botanical Garden of the Institute of Botany, the Lithuanian SSR Academy of Sciences in Vilnius.

Carried researches in the Caucasus

flora within the expedition co-organized by the Councils of the Southern Caucasus and Middle East of Botanic Gardens and enriched the seed fund in the Botanic Garden of the Azerbaijan Academy of Sciences due to the collected seeds of hundreds of species of plants.

1980 Made a speech on “X-ray analysis of the quality of seeds of some woody plant introductions in Absheron” at the 16th Session held by the Council of the Southern Caucasus Botanical Gardens devoted to “adaptation and national economic importance of the introduced and native plants” in Batumi city.

1981-2000 Head of the Creative Team for Seed Study of the introduced plants, Institute of Botany of the Academy of Sciences of the Azerbaijan Republic.

1981 Acted as an organizer for the 6th All-Union Conference named “Theoretical and methodological issues of study of seeds of the introduced plants” held by the Commission of Seed Study and Seed Growing of Introducents of the Council of the USSR Botanic Gardens and the

Azerbaijan SSR Academy of Sciences in Baku and made a speech on “Importance of study of the seed quality when introducing woody plants” at the plenary session of the above mentioned event.

Made more 4 speeches at various parts of the said conference:

“Early diagnostics and hereditary evaluation of quality of seeds, germination on, growth and development of plants grown from them”;

“Diseases of the seeds of some woody introducents in Absheron”;

“Influence of choline chloride to seed quality”;

“Influence of TUR to quality of cotton seed”.

Made a report on “Enlarged radiography of seeds as a new method of determination of their vitality” at the 17th Session named “Introduction, landscaping, physiology and plant protection” held by the Council of the Southern Caucasus Botanical Gardens

in Tbilisi city.

Organized “Commission on Seed Study and Seed Growing of Introducents” of the Council of the Southern Caucasus Botanical Gardens and elected the first Chairman of the Commission.

1982

Spoke on “Radiographic analysis of the quality of seeds of North America and Mediterranean origin woody introducents in Absheron” at the Dendrology Congress of the Socialist countries held in Tbilisi.

Spoke on “Radiographic study of quality of seeds of coniferous species introduced to Absheron” at the 18th Scientific Session named “Forestry, introduction, landscaping and plant protection” held by the Council of the Southern Caucasus Botanical Gardens dedicated to the 60th anniversary of the USSR in Tbilisi city.

Spoke on “Radiographic analysis of quality seed of various ploidy forms of mulberry (*Morus* L.)” at the 4th Congress of Geneticists and Breeders of Azerbaijan and the Scientific Session for genetics and selection of

animals, held in Baku city.

1983

Spoke on “The variability of quality of seeds under the crowns of woody plants” at the 19th Scientific Session named “Plant introduction and landscaping” held by the Council of the Southern Caucasus Botanical Gardens” in Baku city.

Spoke on “Universal classification for roentgenomorphological analysis of seeds of gymnosperms and angiosperms ornamental plants” in the scientific-technical conference named “Scientific bases of ornamental horticulture” held by the Kazakhstan SSR Academy of Sciences, the Main Botanical Garden of the Kazakhstan SSR and Mangishlag Experimental Botanical Garden of Kazakhstan SSR Academy of Sciences in Shevchenko (Aktau).

Spoke on “Woody plants for ornamental horticulture in Absheron and their reproductions” at the mentioned conference.

Made a report on “Quality of seeds of local reproductions - as a reliable indicator of the successful

introduction of plants” at the All-Union Conference “On the theoretical basis of plant introduction” held by the USSR Council of Botanical Gardens in the Main Botanical Garden of the USSR Academy of Sciences in Moscow city.

Spoke on “Diseases of fruits and seeds of woody introducents from the families of *Aceraceae* and *Oleaceae* in Absheron” at the 19th Scientific Session held by the Council of the South Caucasus Botanical Gardens “on introduction of plants and landscaping” in Baku.

Spoke on “Universal classification for interpretation of radiographs of seeds of woody plants” at the All-Union Conference on “Forest Genetics, Breeding and Seed Growing” held by the All-Union Society of Geneticists and Breeders of the USSR in the Karelia branch of the Forestry Institute of the USSR Academy of Sciences in Petrozavodsk city, Karelia.

Spoke on “Ornamental woody plants for indoor landscaping and their reproductions” at the Scientific

Conference on “Use of tropical and subtropical plants in interior landscaping” dedicated to the 180th anniversary of the Botanical Garden of Tartu State University, held in Tartu city.

Spoke on “Results of Radiographic analysis of seeds of woody plants” at the 7th Congress of Delegates of the All-Union Botanical Society, USSR Academy of Sciences held in Donetsk city.

1984

Spoke on “Effect of physiologically active substances as a method to improve the quality of seeds of woody introducents” at the 7th All-Union Conference named “Ecological Problems of Seed study of Introducents”, held by the Council of the USSR Botanical Gardens, the Council of the Baltic Botanical Gardens and Botanical Garden of the Latvian SSR Academy of Sciences, in Riga city.

Spoke on “Reproductive adaptation of European olive in introduction to Absheron” at the 20th Scientific Session held by the Council of the Southern Caucasus Botanical Gardens

in Yerevan.

Made a speech on “Use of biologically active substances to enhance the adaptive capacity of woody plants in introduction” In the aforementioned scientific session.

1985

Awarded with the title of Senior Researcher by the Higher Attestation Board.

Defended the doctoral thesis on “Scientific bases of complex assessment of seed feeding when introducing woody plants and improvement of the quality of seeds” in the Defense Board of the Institute of Botany, Azerbaijan SSR Academy of Sciences.

Spoke on “Dependence of the quality of seeds of woody plants on the biological properties of pollen” in the 21st Scientific Session dedicated to “Forestry, landscaping, introduction, acclimatization and plant protection” held by the Council of the Southern Caucasus Botanical Gardens in Sochi city.

Spoke on “Reproductive development

of conifers, in the Absheron environment” at the 2nd All-Union Symposium dedicated to “Breeding of conifers by species” organized by the Scientific Board for Forestry Problems of the USSR Academy of Sciences, in Novosibirsk city.

1986 Conferred the scientific title of Doctor of Biology by the USSR Higher Attestation Board.

1987 Made a report on “Variety of quality of seed in introduction of woody plants” at the 8th All-Union Conference held on “Problems of enriching the genetic fund of introducents in the seed study” held by the Council of the USSR Botanical Gardens and the Main Botanical Garden of the USSR Academy of Sciences in Moscow city.

Spoke on “Peculiarities of seed-production of pines when introduced to Absheron” at the 22nd Scientific Session held by the Council of the Southern Caucasus Botanical Garden on plant introduction in Tbilisi city.

1988 Made a speech on “Early diagnosis

and selection of plants for introduction” at the 8th Congress of Delegates held by the All-Union Botanical Society of the USSR Academy of Sciences of the, dedicated to “actual issues of botany in the USSR” in Alma-Ata city.

1988-2000 Leading Researcher, Institute of Botany, of ANAS.

1990 Spoke on “The assessment of the quality of seeds in plant introduction” in the Plenary session of the 7th All-Union Conference of Young Scientists named “The Role of Botanical Gardens in the rational use and reproduction of plant resources” held by the Council of the USSR Botanical Gardens in Tashkent.

Made a speech on “Forecasting of fruiting of forest species regarding climate changes” in the Scientific Conference named “Problems of Forestry and Forest Ecology” jointly held by the USSR Academy of Sciences, the USSR State Forestry Committee, the Experimental Institute of Botany of the Byelorussia SSR Academy of Sciences in Minsk”.
Spoke on “Radiographic evaluation of

seeds of forest trees in Azerbaijan” at the 24th Scientific Session of the Southern Caucasus Botanical Gardens in “Forestry, landscaping, introduction and protection of plants”, held in Sochi city.

1991 Made a speech on “Fruit and seed-generating types of tropical and subtropical plants” at the 9th All-Union Conference on Seed study of introducents jointly held by the Council of the USSR Botanical Gardens, the Council of Botanical Gardens of Ukraine and Moldova on “Reproductive biology of introduced plants,” in Uman.

1992 Spoke on “Features of study of ontogeny of plants in extreme conditions” at the Scientific Conference dedicated to theoretical and methodical aspects of “Study of ontogeny of introduced species from natural flora in the Botanic Gardens”, held by the Central Botanical Garden of the Ukraine Academy of Sciences and the Botanical Garden of Ujgorod State University, in Kiev.

1993 Member of “New Azerbaijan” Party.

Participant of the Conference on Founding of Yasamal district Branch of “New Azerbaijan” Party, in Baku in February.

Established the first organization of Baku city Sabail district Organization of the “New Azerbaijan” Party in the 504th quarter.

Spoke on “Features of ontogenesis of plants growing on anthropogenic landscapes” in the International Scientific Conference “Studying ontogenesis of natural flora species in the botanical gardens of Europe” held by the Central Botanical Gardens of the Ukraine Academy of Sciences and “Aleksandriya” Dendro reserve.

1997

Made a speech on Study of Plant Reproduction in anthropogenic conditions in Absheron peninsula” in the Scientific Methodical Conference “Environment and Ecology” held at Baku State University.

Made speeches on behalf of guests at the opening session in the International Congress named “Environment and Peace” held by the UN and Republic of Turkey in

Giresin city and on “Problems of reproduction of plants in a contaminated environment”. At the same time, co-chaired the 4th Session of the mention International event.

Honorary Citizen of Giresun city, the Republic of Turkey.

1998 Spoke on “The influence of emissions from chemical industry to plants” in the Scientific Conference “Protection of life”, held by the Azerbaijan Ministry of Education, Azerbaijan Industrial Institute and the Institute of Polymer Materials, Academy of Sciences of Azerbaijan Republic in Sumgait city.

1999 Spoke on “Environmental Aspects of reproduction of plants” in the 2nd International Scientific Conference “Protection of life”, jointly held by the Azerbaijan Ministry of Education, the Azerbaijan Industrial Institute and the Institute of Polymer Materials, Academy of Sciences of Azerbaijan Republic in Sumgait city.

Spoke on “Adaptive features of untraditional plants under stressful conditions” in the 3rd International

Symposium named “New and nontraditional plants and prospects of their utilization” organized by the Russian Academy of Agrarian Sciences, the Russian Academy of Sciences and the Ministry of Science and Technology Policy of the Russian Federation in Moscow-Pushino city.

2000 Spoke on “Evaluation of successful introduction of plants for origin and seed productivity of species” in the 9th International Symposium under the name “Nontraditional plant-growing. Eniology. Ecology and Health” held by the Crimea International Institute of Nontraditional Plant-growing, Ecology and Health, Ukraine in Alushta.

2000-2002 Leading Researcher of the Central Botanical Garden of ANAS.

2001 Participant of the 1st Congress of the World Azerbaijanis held in Baku city.

Elected an Associate Member of the ANAS with the qualification of “Botany.”

Spoke on “Organogenesis features of

untraditional plants under extreme conditions” in the 4th International Symposium named “New and nontraditional plants and prospects of their utilization” organized by the Russian Academy of Agrarian Sciences, the Russian Academy of Sciences and the Ministry of Science and Technology Policy of the Russian Federation in Moscow-Pushino city.

Spoke on “Radiographic and bio-ecological features of fruit and seeds of plants growing on anthropogenic landscapes” in the International Scientific-Practical Conference on “Man and Disasters: Safety of population and society in emergency situations on the eve of the third millennium, emergencies management and training improvement problems” held the Ministry of Emergency Situations and Association for Safety of Life.

2002

Senior Researcher of the Central Botanical Garden of ANAS

Honorary Advisor of the American Biography Institute.

Spoke on “Fruitage woody plants in

environmental pollution” in the 11th International Symposium held by the Crimea International Institute of Untraditional Plant-growing, Ecology and Health, Ukraine dedicated to “Nontraditional plant-growing. Eniology, Ecology and Health” in Alushta.

Made another speech on “Anthropogenic and natural radioactive pollution of Absheron environment” in the aforementioned International Symposium.

Made a speech on “Radioecological environment and features of development of plants in laboratory” in the Scientific Conference held by the Ministry of Education of the Azerbaijan Republic on “Development perspectives of experimental biology” dedicated to the 100th anniversary of birth of the Honoured Scientist, Professor M.A.Akhundov in Baku State University.

Made another speech on “Resistibility of plants under the raised base radiation” in the aforementioned scientific conference.

- 2003** Spoke on “Peculiarities of growth and development of plants in extreme conditions” at the International Conference “Azerbaijan after independence” jointly held by the Ministry of Education of the Azerbaijan Republic and Qafqaz University in Baku dedicated to the 80th anniversary of birth of Heydar Aliyev, President of the Azerbaijan Republic.
- Made a report named “Importance of additional pollination in seeding of nontraditional plants” in the 12th International Symposium held by the Crimea International Institute of Untraditional Plant Growing, Ecology and Health, Ukraine on “Nontraditional plant-growing. Ecology and Health”.
- 2004** Spoke on “Effect of ruralization on plants in Azerbaijan” in the 17th International Congress of Biology held by Chukorova University in Adana, Turkey”
- 2005** Participant of the solemn meeting devoted to the 60th anniversary of the National Academy of Sciences of Azerbaijan, held in the State

Philharmonic named after M. Magomayev (Baku city).

2006

Spoke on “Study of the genetic resources of ash” at the I International Conference on “genetic resources of biodiversity”, held at the Institute of Genetic Resources of ANAS, Baku.

Made a report on “Studying of affection of high natural radiation base to the nuclear DNA of *Alhagi pseudoalhagi*, *Elaeagnus angustifolia*, *Zigophyllum* sp. species by applying AG-110 microsatellite locus of specific STR primers” in the 5th Congress on “Radiation investigations (radiobiology, radioecology, radiation safety)” held by the Russian Academy of Sciences, the International Associations of Academies of Sciences and the International Radioecological Union in Moscow city.

Spoke on “Effect of high γ -radiation base to germination of seeds of *Alhagi pseudoalhagi*, *Elaeagnus angustifolia*, *Zigophyllum* sp. and some other plants” in the International Conference “Biorad-2006” “Biological effect of low dosed

ionizing radiation and radioactive pollution” held in Syktivkar, Russia.

Made another report named “Study of beginning of growing processes of plants growing under high natural radiation” in the International Conference Biorad-2006.

2009

Participant of the International Scientific Conference “Introduction and protection of plant diversity”, held in Kiev National University named after Taras Shevchenko in Kiev city, Ukraine where he made a report named “Study and Protection of rare and endangered woody plant species of Azerbaijan under *Ex situ* and *in situ*”, «Sexual development of gymnosperms in the introduction to the Absheron Peninsula.”

Made another speech named “Generic development of open-seed plants when introduced to Absheron peninsular” in the aforementioned scientific conference.

Made a speech on “Biomorphological and economic-technological features of clone variations of some sorts of table grapes in Absheron” in the

International Scientific Conference “Biodiversity and plant introduction” dedicated to 75th anniversary of the Central Botanical Garden of ANAS, in Baku city.

Made a speech on “Age and features of fruiting of woody plants when introduced to Absheron” in the International Scientific Conference “Problems of modern Dendrology”, dedicated to the 100th anniversary of the Associate Member of the USSR Academy of Sciences, P.I.Lapin, organized by the Council of the Russian Botanical Gardens, the Russian Academy of Sciences and the Main Botanical Garden named after N.V.Tsitsin in Moscow city.

2010

Participated in the International Scientific Readings “Dendrology at the beginning of the 21st century”, in memory of E.L.Wolf (1860-1931) held by the Ministry of Science and Education, Saint Petersburg State Forest Technical Academy and the Institute of Botany, Russian Academy of Sciences where he made a speech on “Variability of seed quality of woody introducents from the point of time and space”.

Awarded with the scientific title of Professor by the Higher Attestation Board under the President of the Azerbaijan Republic.

2011

Awarded with the Honorary Diploma of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences for his services in development of botany in Azerbaijan and regarding his 70th anniversary of birth.

Participated in the International Conference “Photosynthesis Research for Sustainable Development” in Baku city.

MAQSUD RÜSTƏM OĞLU QURBANOVUN HƏYATI VƏ ELMİ FƏALİYYƏTİ HAQQINDA QISA OÇERK

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, biologiya elmləri doktoru, professor Maqsud Rüstəm oğlu Qurbanov 1941-ci il may ayının 9-da Naxçıvan MR, Kəngərli (Şərur) rayonunun Qarabağlar kəndində zəhmətkeş bir ailədə anadan olmuşdur. O, ilk təhsilini Qarabağlar kənd orta məktəbində almış və oranı 1958-ci ildə bitirdikdən sonra ailə vəziyyəti ilə bağlı olaraq elə həmin ildə əmək fəaliyyətinə başlayaraq 1958-1960-cı illərdə İrəvan şəhərindəki Şin zavodunda və Tikinti İdarəsində çalışmışdır. 1960-cı ildə M.R.Qurbanov Naxçıvanın Badamlı mineral suları zavodunda bioloji nəzarət laboratoriyasında laborant vəzifəsində çalışmağa başlayır. Həmin zavodda istehsal olunan mineral suyun bioloji nəzarəti üzrə apardığı analizlər onda elmi tədqiqat işlərinə böyük həvəs oyatmışdır. Lakin 1960-cı ilin sentyabr ayında onun müddətli hərbi xidmətə çağırılması həmin həvəsin gerçəkləşməsinə imkan verməmişdir. Hərbi xidmətə çağırılan M.R.Qurbanov 1960-1961-ci illərdə Belarus hərbi dairəsinin Borisov şəhərindəki 47-ci tank diviziyasının 178-ci qvardiya tank polkunda müdavim (kursant) sıfətində tırtıllı döyüş texnikasının sirrlərini öyrənmiş və sürücü- mexanik peşəsinə yiyələnmişdir. Sonrakı 1961- 1963-cü illərdə həmin hərbi dairənin Brest şəhərindəki 33-cü qvardiya tank diviziyasının 245- ci qvardiya motoatıcı polkunun tank batalyonunda sürücü-

mexanik kimi hərbi xidmət keçmişdir. Bu müddət ərzində, o, kiçik serjant, serjant, böyük serjant kimi hərbi rütbələrə layiq görülmüşdür. Müddətli hərbi xidmətdə olduğu zaman nümunəvi nailiyyətlərinə görə 33-cü qvardiya tank diviziyasının Partiya Komissiyası tərəfindən 1963- cü ildə SovİKP üzvlüyünə namizəd qəbul edilmişdir. Elə həmin ildə xidmət etdiyi hərbi hissənin göndərişi ilə hərbi məktəbdə təhsil almış və təhsilini başa vurduqdan sonra ona ehtiyata tərxis edilməsi üzrə kiçik leytenant zabit rütbəsi verilmişdir.

Ordu sıralarından tərxis olunduqdan sonra vətənə qayıdan M.R.Qurbanov yenidən Naxçıvanın Badamlı mineral suları zavodunda laborant vəzifəsində çalışmağa başlamışdır. Burada çalışarkən nümunəvi davranışa , zəhmətkeşliyinə və əldə etdiyi əmək nailiyyətlərinə görə 1964-cü ildə Naxçıvan sənaye-istehsalat Partiya Komitəsi tərəfindən Sov. İKP üzvlüyünə qəbul edilmişdir. Badamlı mədən suları zavodunda suyun bioloji analizləri ilə məşqul olarkən gənc M.R.Qurbanovun tədqiqat işlərinə marağı daha da artmış və bu maraq onu 1964 –cü ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinə gətirib çıxarmışdır. Həmin Universitetin biologiya fakültəsinə daxil olan M.R.Qurbanov ailə vəziyyəti ilə əlaqədar olaraq istehsalatdan ayrılmadan təhsilini davam etdirmişdir. Maqsud müəllim 1964-1966-cı illərdə Xəzər dənizçiliyinin Bakı şəhərindəki Zakfederasiya adına gəmi təmiri zavodunda takelajçı, təhsilinin ikinci kursundan, yəni, 1966-1968-ci illərdə isə Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının Botanika İnstitutunda laborant

vəzifəsində çalışmışdır. M.R.Qurbanov tədqiqatçılıq arzusuna çatmasına baxmayaraq onun bu sevinci uzun sürməmiş və taleyinin axarında müvəqqəti olaraq elmi fəaliyyətini dayandırmağa məcbur olmuşdur. Belə ki, o vaxtki SSRİ Ali Sovetinin “SSRİ Silahlı Qüvvələrindəki zabit çatışmamazlığını aradan qaldırmaq üçün 30 yaşına qədər ehtiyatda olan zabitlərin orduya çağırılması” barədəki qərarına əsasən M.R.Qurbanov sevimli işindən ayrılmış və hərbi xidmətə yollanmışdır. Təhsilini qiyabi şöbədə davam etdirən M.R.Qurbanov 1968-1970-ci illər ərzində leytenant rütbəsində Qırmızıbayraqlı Zaqafqaziya hərbi dairəsinin Naxçıvan şəhərindəki 75212 sayılı hissəsində vzvod komandiri və partiya təşkilatının katibi kimi hərbi xidmət keçmişdir. 1970-ci ildə Azərbaycan Dövlət Universitetinin biologiya fakültəsini biologiyaşünas, biologiya və kimya müəllimi ixtisasları üzrə bitirən M.R.Qurbanov elə həmin ildə ordu sıralarından tərxis olunduqdan sonra 1970-1971-ci illərdə Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Bakı şəhərindəki Elmi - Tədqiqat Eroziya Sektorunda baş laborant vəzifəsində çalışmışdır. Lakin botanika elminə olan həvəs M.R.Qurbanovu yenidən Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının Botanika İnstitutuna gətirmiş və demək olarki botanika elmini özü üçün ömür yolu seçmişdir. O, Botanika İnstitutunda 1971-1977-ci illərdə kiçik elmi işçi vəzifəsində işləmiş, 1971-1981-ci illərdə toxum laboratoriyasına rəhbərlik etmiş, 1975-ci ildə “Göyrüş (*Fraxinus* L.) növlərinin Abşeron şəraitinə introduksiyası, onların yaşıllaşdırma və meşəsalma

işlərində əhəmiyyəti” mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək SSRİ Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən biologiya elmləri namizədi elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür.

Bundan sonra Maqsud müəllim Botanika İnstitutunda 1977-1988-ci illərdə böyük elmi işçi, 1988-2000-ci illərdə aparıcı elmi işçi vəzifələrində çalışmış, 1981-2000-ci illərdə toxumşunaslıq yaradıcı qrupuna rəhbərlik etmişdir. 2000-ci ildə AMEA Biologiya Elmləri Bölməsinin nəzdində Nəbatat Bağının sərbəst elmi tədqiqat strukturunun yaradılması ilə əlaqədar M.R.Qurbanov aparıcı elmi işçi kimi Nəbatat Bağına köçürülmüşdür. O, Nəbatat Bağında 2002-ci ilədək aparıcı elmi işçi, 2002-ci ildən isə baş elmi işçi vəzifəsində çalışır. 1985-ci ildə ona SSRİ Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən baş elmi işçi elmi adı verilmişdir. Elə həmin ildə Azərbaycan SSR EA Botanika İnstitutunun müdafiə şurasında “Oduncaqlı bitkiləri introduksiya edərkən toxumvermənin kompleks qiymətləndirilməsinin və toxum keyfiyyətinin yüksəldilməsinin elmi əsasları” müvzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə etmiş və 1986-cı ildə SSRİ Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən biologiya elmləri doktoru elmi dərəcəsinə layiq görülmüşdür. Maqsud müəllim 2001-ci ildə AMEA-nın “Botanika” ixtisası üzrə müxbir üzvü seçilmişdir. O, 2010-cu ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən professor elmi adına layiq görülmüşdür.

M.R. Qurbanov 1978-ci ildən keçmiş SSRİ Nəbatat Bağları Şurasının “İntroductentlərin toxumşunaslıq və toxumçuluq Komissiyasının” daimi

üzvü, 1981-ci ildən isə Cənubi Qafqaz üzrə analoji Komissiyasının sədri və AMEA Biologiya Elmlər Bölməsinin “Botanika” ixtisası üzrə əlaqələndirmə şurasının üzvü kimi elmi-tədqiqat işlərinin əlaqələndirilməsində mühüm əməyi vardır. O, 1997-ci ildə Türkiyə Respublikası Giresun Şəhərinin fəxri vətəndaşı seçilmişdir. 2002-ci ildən Amerikanın Bioqrafiya İnstitutunun fəxri müşaviridir.

Maqsud müəllim 1973-cü ildə Azərbaycan Respublikası EA Botanika İnstitutunun, 1976-cı ildə SSRİ EA Baş Nəbatat Bağının və 1979-cu ildə isə Zaqafqaziya və Orta Asiya Nəbatat Bağları Şuralarının birgə təşkil etdikləri Azərbaycan və Qafqaz floralarına edilən elmi ekspedisiyaların tərkibində elmi tədqiqat işləri aparmış, introduksiya məqsədi ilə əkin və səpin materialı toplanmışdır.

Maqsud müəllim yaxın və uzaq xaricin müxtəlif ölkələrində keçirilən beynəlxalq simpozium, konqress, konfrans, qurultay və s. kimi çoxsaylı elmi tədbirlərin iştirakçısıdır.

M.R.Qurabanovun elmi tədqiqatları bitkilərin introduksiyası, ekologiyası, biologiyası və toxum-şünaslığının genetik-seleksiya əsaslarına həsr edilmişdir. O, bitki introduksiyası uğurluluğunun qiymətləndirilməsinin qrafiki-inteqral metodunu, toxumların böyüdülmüş təsvirli rentgenoqrafiya metodunu, bioloji aktiv maddələrin təsiri ilə toxum keyfiyyətinin yüksəldilməsi metodunu, toxum keyfiyyətinin obyektiv qiymətləndirilməsi üçün bölgünü, bitkilərin böyümə, meyvə və toxumvermə proseslərinin riyazi modelləşdirmə vasitəsilə proqnozlaşdırma üsulunu işləyib hazırlanmışdır.

Toxumların rentgenoloji analizi üçün universal təsnifat işləyib hazırlamış və onun tətbiqi ilə 500-dən çox bitki növü toxumlarının morfostrukturunu və keyfiyyət göstəricilərini araşdırmışdır. İlk dəfə olaraq, Abşeron yarımadasına introduksiya olunmuş bitkilərin toxumverməsi və toxum keyfiyyətinin yüksəldilməsinin kompleks qiymətləndirilməsinin elmi əsaslarını işləmiş, 52 fəsilə və 124 cinsi təmsil edən 325 növ oduncaqlı introdusentlərin toxumvermə xüsusiyyətlərini təhlil edərək Abşerona gələcəkdə introduksiya ediləsi yeni növlərin perspektiv mənbələrini aşkar etmişdir. Formalaşmaqda olan toxumların keyfiyyətinin ana bitkilərin bioloji xüsusiyyətlərindən asılılığını, onların çətir daxili yerləşməsindən, o cümlədən kauli-rami- subakro və akrokarpik əmələgəlmə yerindən asılı olaraq müxtəlif keyfiyyətli olmasını müəyyən etmişdir.

Toxum və tozcuqların keyfiyyəti arasındakı müsbət korrelyasiya əlaqəsinin mövcudluğunu eksperimental olaraq sübut etmişdir. İntrodusentlərin növündən və həyat formasından asılı olaraq ilkin toxumverməsinin məkana və zamana bağlı olduğunu aşkar etmişdir. Ətraf mühitin ekoloji amillər kompleksinin oduncaqlı bitkilərin meyvə və toxumverməsinə etdiyi təsiri qiymətləndirmiş, onların məhsuldarlığını proqnozlaşdırmaq üçün riyazi model tərtib etmişdir. Toxumların rentgenoqrafiya metodu ilə təyin edilən inkişaf sinfi ilə onların cücərməsi və alınan cücərtilərin boy və inkişaf ritmi arasındakı müsbət korrelyativ əlaqəni aşkarlamışdır. Poliploid fərdlərin toxumlarının aşağı keyfiyyətli olmasını

müəyyən etmiş və belə bitkilərin əmələ gətirdikləri toxumların həyat qabiliyyətini yüksəltmək üçün müxtəlif poliidli formaların hibridləşdirilməsi metodunu təklif etmişdir ki, bu da bitkilərin seleksiya və introduksiyası üçün mühüm elmi-praktiki əhəmiyyət daşıyır.

Maqsud müəllim texnogen çirklənmə şəraitindəki toksiki sənaye tullantılarının təsirinə qarşı verilən cavab reaksiyalarına görə bitkilərin ekoloji qruplarını təsnif etmişdir. Bitkilərin meyvə və toxumlarının diaqnostik əhəmiyyətli morfostruktur əlamətlrinə görə onların mənsub olduqları cins və növlərinin təyin edilməsi üçün dixotomik, rəqəmsal politomik və hərflə-rəqəmsal politomik təyinat açarlarını tərtib etmişdir.

M.R.Qurbanovun işləyib hazırladığı qeyri-ənənəvi hərflə-rəqəmsal politomik təyinat üsulu karpoloji informasiyaların kompyuter, mobil telefon və digər elektron vasitələrində işlənilməsi və bitki növlərinin meyvə və toxumlarına görə qısa bir zaman ərzində kifayətedici dəqiqlik və yüksək çevikliklə təyin edilməsinə xidmət etməklə yanaşı, mübahisəli növlərin obyektiv diaqnostikası üçün də, həm nəzəri həm də əməli baxımdan faydalıdır.

Maqsud müəllim, rusiyalı həmkarları ilə birgə, ilk dəfə olaraq “Oduncaqlı bitkilərin toxumlarının rentgenoloji analiz metodu” adlı dövlət standartlarını işləyib-hazırlamış və bu işləmə hüquqi əsaslı bir rəsmi dövlət sənədi kimi MDB məkanındakı respublikalarda istehsalata tətbiq edilməkdədir. Bu standartın iqtisadi səmərəsi hər bir

analizin aparılmasına sərf edilən vaxtın qısaldılması və maya dəyərinin 100 dəfə azaldılmasındadır.

M.R.Qurabanovun apardığı elmi-tədqiqat işlərinin yüksək səviyyədə təşkil olunması sayəsində 1981-ci ildə Bakı şəhərində Azərbaycan SSR EA Botanika İnstitutunda “İntrodusentlərin toxumşunaslığı və toxumçuluğu üzrə VI Ümumittifaq müşavirəsi” həyata keçirilmişdir.

Maqsud müəllim 1971-2000-ci illər ərzində əvvəlcə toxum laboratoriyasına, sonra isə toxumşunaslıq yaradıcı qrupuna rəhbərlik etdiyi vaxtda onun böyük işgüzarlığı sayəsində Botanika İnstitutunun və onun Nəbatat Bağının xarici əlaqələri (65 ölkənin 290 Nəbatat Bağı ilə) xeyli artmış və mübadilə üçün toplanılıb saxlanılan toxum fondu daha da zənginləşmişdir. Belə ki, 1971-ci ildə mübadilə üçün təklif olunan toxum kataloqu 83 fəsilə, 363 cins və 740 növdən ibarət bitkilərin toxumlarını əhatə edirdisə, bu göstəricilər 1991-ci ildə müvafiq olaraq 124, 423 və 1244 təşkil etmişdir. Yəni Maqsud müəllimin rəhbərliyi dövründə toxum fondu daha 41 fəsilə, 60 cins və 504 növ bitki toxumları ilə zənginləşmişdir.

M.R.Qurabanovun apardığı çoxsaylı tədqiqatların uğurlu nəticələri, botanika elmi üzrə sanballı əsərləri, elmi axtarışları geniş mütəxəssislər auditoriyasına yaxşı tanışdır. O, 140-a yaxın elmi işin, o cümlədən 2 monoqrafiyanın, 2 metodik vəsaitin və 6 kitabçanın (toxum kataloqunun) müəllifidir.

Maqsud müəllim AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının Elmi Əsərlərinin redaksiya heyətinin üzvü

olmaqla yanaşı, 10-a qədər kitabın elmi redaktoru və rəyçisidir. Onun rəhbərliyi altında 6 nəfər mütəxəssis biologiya və kənd təsərrüfatı elmləri üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almışdır. O, bir sıra dissertasiya işlərinin rəsmi opponenti kimi çıxış etmişdir.

Maqsud müəllim AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının və Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Elmi-Tədqiqat Üzümçülük və Şərabçılıq İnstitutu Elmi şuralarının üzvüdür. Uzun illər ərzində AMEA Botanika İnstitutunun nəzdindəki doktorluq dissertasiyaları üzrə İxtisaslaşdırılmış Şuranın üzvü olmuş, hazırda isə Azərbaycan Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Elmi-Tədqiqat Əkinçilik İnstitutu nəzdindəki İxtisaslaşdırılmış Şuranın üzvüdür.

Maqsud müəllim 2011-ci ildə Azərbaycanda botanika elminin inkişafındakı xidmətləri və anadan olmasının 70 illiyi ilə əlaqədar AMEA Rəyasət Heyətinin Fəxri Fərmanı ilə təltif edilmişdir.

M.R.Qurabanov botanika və kənd təsərrüfatı elmlərinin inkişafında xüsusi xidmətləri olan nümunəvi, zəngin dünyagörüşlü, böyük təcrübə və bilik səviyyəsinə malik, öz ixtisasını sonsuz dərəcədə sevən, yorulmaz tədqiqatçı və zəhmətkeş bir alimdir, özünə və ətrafdakılarına qarşı tələbkardır.

Həmkarları, Maqsud müəllimi dürüst, obyektiv, təvazökar, sadə, prinsipal və xeyirxah bir insan kimi tanıyırlar.

Xəlil QASIMOV,
AMEA-nın müxbir üzvü
b.e.d., professor

КРАТКИЙ ОЧЕРК О ЖИЗНИ И НАУЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МАКСУДА РУСТАМ ОГЛУ КУРБАНОВА

Член-корреспондент Национальной Академии наук Азербайджана, доктор биологических наук, профессор М.Р.Курбанов родился 9 мая 1941 года в селе Карабаглар Кенгерлинского (Шарурского) района Нахичеванской АР в трудолюбивой семье. Закончив Карабагларскую среднюю школу, он в связи с семейным положением приступает к трудовой деятельности. В 1958-1960 гг. работает на шинном заводе и в строительном Управлении г. Ереван. В 1960 году он начал работать лаборантом на Бадамлинском заводе г. Нахичевань по розливу минеральных вод, где занимается биологическими анализами, что и проявило у него большой интерес к научно-исследовательским работам. Однако он не смог реализовать свой исследовательский интерес, поскольку осенью этого же года был призван в ряды Вооруженных Сил СССР на срочную службу. В 1960-1961 гг. был курсантом 178 гвардейского танкового полка 47 гвардейской танковой дивизии Белорусского военного округа (г. Борисов). По окончании военной учебы он стал механиком-водителем гусеничной техники. В последующем он проходит военную службу в качестве механика-водителя в танковом батальоне 245 гвардейского мотострелкового полка 33 гвардейской танковой дивизии (г. Брест). В

течение этого периода ему были присвоены военные звания как младший сержант, сержант и старший сержант. В 1963 году за образцовую службу был принят в кандидаты члена КПСС Парткомиссией 33 гвардейской танковой дивизии. В этом же году он был направлен в военную школу, по окончании которой ему было присвоено офицерское звание младшего лейтенанта запаса. По окончании срока службы М.Р.Курбанов вновь возвращается в Бадамлинский завод по розливу минеральных вод, где работает в качестве лаборанта. В 1964 году Нахичеванским промышленно-производственным партийным комитетом был принят в члены КПСС, в рядах которой оставался до ее распада в 1991 г. Проводимые им аналитические работы, в биологической лаборатории Бадамлинского завода по розливу минеральных вод, проявили у него большой интерес к научно-исследовательской работе. Это и привело его на биологический факультет Азербайджанского государственного университета. В связи с семейным положением Курбанов М.Р., будучи студентом, совмещал учебу в университете с производством. В 1964-1966 гг. работал такелажником на судоремонтном заводе им. Закфедерации Каспийского Пароходства. Со второго курса учебы он в 1966 г. приступает к работе в Институт ботаники АН Азербайджанской ССР. По Постановлению Верховного Совета СССР "О призыве в ряды Вооруженных Сил СССР офицеров запаса не достигших до 30

лет” М.Р.Курбанов проходит военную службу в качестве лейтенанта. В 1968-1970 гг. был командиром взвода и секретарем партийной организации войсковой части 75212 Краснознаменного Закавказского Военного Округа (г. Нахичевань). После окончания ВУЗ-а и демобилизации из рядов Вооруженных Сил СССР в 1970 г. он поступает на работу в Сектор Эрозии МСХ Азербайджанской ССР, где работает старшим лаборантом до 1971 года.

Дальнейшая судьба М.Р.Курбанова связана с Институтом ботаники АН Азербайджанской Республики, где он в 1971-1977 гг. работает младшим научным сотрудником и до 1988 г. руководителем семенной лаборатории. В 1975 г. на Специализированном Совете при Институте ботаники АН Азербайджанской ССР защитил кандидатскую диссертацию на тему: “Интродукция видов ясеня (*Fraxinus* L.) в условиях Апшерона и их значение в озеленении и облесении” и решением ВАК СССР утвержден в ученой степени кандидата биологических наук. После чего работает в Институте ботаники на должностях старшего научного сотрудника (1977-1988 гг.) и ведущего научного сотрудника (1988-2000 гг.).

В 1981-2000 гг. является руководителем творческой группы семеноведения Института ботаники АН Азербайджанской Республики. В 2000 г. в связи с организацией самостоятельной научно-исследовательской единицы в составе Отделения биологических наук НАНА

Центрального Ботанического Сада М.Р.Курбанов был переведен из Института ботаники в Центральный Ботанический Сад ведущим научным сотрудником. Он в Центральном Ботаническом Саду НАНА до 2002 г. работает ведущим научным сотрудником, а с 2002 г. по настоящее время - главным научным сотрудником. В 1985 г. М.Р.Курбанов решением ВАК СССР утвержден в ученом звании старшего научного сотрудника. В этом же году он успешно защищает диссертацию на соискание ученой степени доктора биологических наук на тему: “Научные основы комплексной оценки семеношения и повышения качества семян древесных растений при интродукции” на Специализированном Совете при Институте ботаники АН Азербайджанской Республики. В 1986 г. решением ВАК СССР он утвержден в ученой степени доктора биологических наук. В 2001 г. М.Р.Курбанов был избран член-корреспондентом Национальной Академии наук Азербайджана по специальности “Ботаника”. В 2010 г. решением ВАК при Президенте Азербайджанской Республики был утвержден в ученом звании профессора. В 2011 г. награждается Почетной Грамотой Президиума НАН Азербайджана за заслуги в развитии ботанической науки и в связи с 70-летием со дня рождения.

М.Р.Курбанов с 1978 г. является постоянным членом “Комиссии по семеноведению и семеноводству интродуцентов” Совета Ботанических

садов СССР, а с 1981г. Председателем аналогичной комиссии по Закавказью. В качестве члена координационного Совета по специальности “Ботаника” Отделения Биологических наук НАНА координирует научные исследования по данной специальности.

М.Р.Курбанов в 1977 г. избран Почетным гражданином г. Гиресун Турецкой Республики. С 2002 г. является Почетным консультантом Института Биографии Америки. Курбанов М.Р. работает в составе научных экспедиций, организуемых Институтом ботаники АН Азербайджанской Республики (1973 г.), Главным Ботаническим Садам АН СССР (1976 г.), а в 1979 г. - Советом Ботанических садов Закавказья, совместно с Советом Ботанических садов Средней Азии по изучению флоры Азербайджана и Кавказа, в целях интродукции собирает посевной и посадочный материал различных видов растений. Он принимает участие в работе различных научных мероприятий как симпозиум, конгресс, конференция, съезд и др., проводимых как в ближнем, так и в дальнем зарубежье.

Научные исследования М.Р.Курбанова посвящены проблемам интродукции, акклиматизации, экологии и биологии растений, а также генетико-селекционным основам семеноведения экзотов, интродуцированных на Абшеронском полуострове. Важнейшими результатами М.Р.Курбанова являются метод графически-интегральной оценки успешности интродукции

растений, метод повышения качества семян с применением биологически активных веществ, шкала для объективной оценки качества семян, способы прогнозирования ритма роста плодов, семян и самих растений в целом, с применением мате-матического моделирования, универсальная классификация для интегрального дешифрирования рентгенограммы семян, с применением которой было проанализировано качество семян более 500 видов растений.

Впервые М.Р.Курбановым разработаны научные основы комплексной оценки семеношения и повышения качества семян древесных растений при интродукции в условиях сухого субтропического климата Абшеронского полуострова. Проведением рентгенографического анализа семеношения более чем 325 видов древесных растений, относящихся к 124 родам и 52 семействам, определены перспективные очаги для мобилизации новых интродуцентов на Абшеронский полуостров. Проводимыми Курбановым М.Р. исследованиями выявлена зависимость качества семян от биологических свойств материнских растений, установлено различие в качестве семян в зависимости от места их формирования в пределах кроны особей, включая каули-рами-субакро- и акрокарпических образований. Подтверждено им наличие положительной корреляционной связи между качеством формирующейся пыльцы и семян, определен возраст первого семеношения интродуцентов в зависимости от их вида,

жизненной формы во времени и в пространстве. Им оценено воздействие комплекса экологических факторов окружающей среды на плодо- и семеношение древесных растений, предложена математическая модель для прогнозирования урожая плодов и семян, обнаружена положительная корреляционная связь между классом развития семян, определяемого методом рентгенографии и их всхожестью, ростом и развитием выращенных из них растений. Выявлено низкокачественность семян у полиплоидных особей. Для повышения жизнеспособности семян таких растений Курбановым М.Р. предложен метод гибридизации разноплоидных форм, что имеет важное научно-практическое значение для селекции и интродукции растений. Им классифицированы экологические группы растений, произрастающих на техногенных ландшафтах, по их ответным реакциям на воздействие токсических промышленных выбросов.

М.Р.Курбановым разработан нетрадиционный алфавитно-цифровой политомический ключ для определения видов растений по диагностически-морфологическим признакам плодов и семян с применением мобильного телефона, компьютерной или другой вычислительной техники, что обеспечивает оперативность и точность в установлении их видовой принадлежности. Этим методом можно определить все виды растений по их плодам и

семенам, как в лабораторных, так и в полевых условиях. Кроме того, данный метод очень полезен для объективной диагностики спорных и морфологически близких видов растений, что очень ценно как в научном, так и практическом плане.

М.Р.Курбанов в течение 1971-2000 гг. руководил семенной лабораторией и творческой группы семеноведения Института ботаники АН Azerbaijan. За этот период, благодаря его трудолюбию и организационной способности намного улучшились внешние связи (с 290 Ботаническими садами из 65 иностранных государств) Ботанического сада Института ботаники АН Azerbaijan. Также значительно обогатился семенной фонд Ботанического Сада. Так в 1971 г. изданный каталог семян охватывал семена 740 видов растений из 363 родов и 83 семейств, а в 1991 г. эти показатели составляли соответственно 1244, 423 и 124, т.е. семенной фонд был обогащен семенами 504 видов растений из 60 родов и 41 семейств.

М.Р.Курбанов совместно с российскими коллегами впервые разработал отраслевой стандарт “Семена древесных пород. Методы рентгенографического анализа” и как официальный юридический документ, начиная с 1988 г. данный стандарт внедряется в производство в постсоветских республиках. Экономическая эффективность данного стандарта заключается в значительном сокращении рабочего времени, затрачиваемого на проведение анализа и

снижении себестоимости каждого анализа в 100 раз.

Научно-практическая значимость проводимых исследований М.Р.Курбановым послужили основанием для проведения в 1981 г. “VI Всесоюзного совещания по семеноведению и семеноводству интродуцентов” в г. Баку в Институте ботаники АН Азербайджанской Республики.

Результаты многолетних, плодотворных и многосторонних исследований М.Р.Курбанова в области ботаники известны не только в республике, но и далеко за его пределами. Он автор около 140 научных трудов, в том числе 2 монографий, 2 методических пособий и 6 книжек (каталог семян). М.Р.Курбанов является членом редколлегии научных трудов Центрального Ботанического Сада НАНА, им редактированы и рецензированы 10 книг. Под его руководством 6 специалистов успешно защитили диссертацию на соискание ученой степени доктора философии по биологическим и сельскохозяйственным наукам. Он неоднократно выступал в качестве официального оппонента ряда диссертационных работ.

М.Р.Курбанов является членом Ученых Советов Центрального Ботанического Сада НАНА и Научно-исследовательского института виноградарства и виноделия МСХ Азербайджанской Республики. Долгие годы был членом специализированного Совета по защите докторских диссертаций при Институте

ботаники НАНА, а в настоящее время является членом специализированного Совета при Научно-исследовательском институте растениеводства МСХ Азербайджанской Республики.

Член-корреспондент НАНА, д.б.н., профессор М.Р.Курбанов имеет особые заслуги в развитии ботанической и сельскохозяйственной науки, обладает образцовым, богатым мировоззрением, большим опытом и знанием, проявляет неограниченный интерес к своей специальности, неутомимый исследователь, трудолюбив, требователен к себе и к окружающим. Коллеги знают его как честного, объективного, скромного, простого, принципиального и доброжелательного человека.

Халил КАСУМОВ,
член-корреспондент НАНА
д.б.н., профессор

A BRIEF SKETCH ABOUT MAGSUD RUSTAM OGLU GURBANOV'S LIFE AND SCIENTIFIC ACTIVITIES

Corresponding member of the Azerbaijan National Academy of Sciences, Doctor of Biology, prof. Magsud R.Gurbanov was born in a laborious family in Garabaghlar Village of Kangarli (Sharur) Region of the Nakhichevan Autonomous Republic of Azerbaijan in May 09 1941. His first education he acquired in the middle school of Garabaghlar Village; as their life mode was hard he left for Irvan to work there after graduating from the school in 1958. He began to his work experience at the Tire Plant and Building & Construction Company (1958 to 1960). In 1960 M.Gurbanov starts to work at Badamli Spring Waters Plant of Nakhichevan as a lab assistant at the Bio-Monitoring Laboratory. Analyses carried out on the bio-monitoring of those mineral waters produced at the plant caused a great inspiration for scientific-research activities. However his active military service in the Soviet Army in September 1960 made him to postpone his scientific plans' realization. During 1960-1961 M.Gurbanov learned caterpillar fight technique and earned a driver-mechanic profession in the 178th Guard Tank Regiment of the 47th Armoured Division of the Byelorussian Military District located in Borisovo Town. Afterwards in 1960-1963 he served as a driver-mechanic in the Tank Battalion of the 245th Guard Motorized Infantry Regiment of the 33rd Guard

Tank Division of the same Military District located in Brest. In this period he was conferred on military ranks as: a junior sergeant, a sergeant, a senior sergeant. While carrying out his military service in 1963 he was admitted as a candidate to the Communist Party of the USSR by the Party Commission of the 33-rd Guard Tank Division for his exemplary conduct and achievements. The same year he attended courses on the base of a letter of referral of the Military Division where he served and by the end of which he got a junior reserve officer rank.

M.Gurbanov who came back to his native land after the demobilization started working again at the Bio-Monitoring Laboratory of the Badamli Spring Waters Plant of Nakhichevan as a lab assistant. While working here in 1964 he was admitted to a membership of the Communist Party of the USSR for his exemplary conduct. Carrying out biological analyses of water in the Badamli Spring Waters Plant young M.Gurbanov's interest to research activities became increased that led him to Azerbaijan State University. He entering to Biology Faculty of that University continued his education not interrupting his working activities because of his family's hard financial condition. In 1964 to 1966 he worked as a rigger at the Ship-Repairing Plant named after "Zakfederasiya" of the Caspian Shipping Company. Since the 2-nd year of his education (1966 to 1968) he worked as a lab assistant of the Institute of Botany of the Academy of Sciences of the Azerbaijan Soviet Socialist

Republic. Though the dream of one's life was achieved his joy lasted not so long as he was forced to stop his scientific activity for a while. He was called to the Military Service again as it was realized that there were a lack of officers in the Soviet Army at that time. On the base of the Resolution of the Supreme Soviet of the USSR "Call Reserve Officers up to 30 years to the Army To Eliminate Officers Shortage in the Armed Forces of the USSR" M.Gurbanov left his favourite business and set out to the Military Service. Going on his education through tuition by correspondence he served as a platoon commander and a secretary of the party organization at the Red Banner Military Division №75212 of the Near-Caucasus Military District located in Nakhichevan. M.Gurbanov who graduated from the Azerbaijan State University (Biology Faculty, specialties of a biologist, a teacher on biology and chemistry) in 1970 worked as a senior lab assistant in the Scientific-Research Erosion Sector Baku Department of the Azerbaijan Agricultural Ministry after his demobilization from the Soviet Army in 1970-1971. However his interest to botany led him to the Botany Institute of the Academy of Sciences of the Azerbaijan SSR again. He had already made his choice of his life by the botany. His work experience at the Institute of Botany had run in the following way: Junior Scientific Worker (1971 to 1977); Head of the Seed Laboratory (1971 to 1981); defending a dissertation on the theme: "Introduction of *Fraxinus* L. species in Absheron environment, their significance in greenery and forestry activities"

he had been appropriated a Candidate of Sciences (PhD) on Biology by the Supreme Attestation Commission of the USSR;

Afterwards M.Gurbanov continued working at the IB as: a Senior Scientific Worker (1977 to 1988); Leading Scientific Worker (1988 to 2000); Head of a Seed-Growing Creative Group (1981 to 2000). According to establishment of an independent scientific-research infrastructure of the Botany Garden under subordination of the Biology Department of the Azerbaijan National Academy of Sciences he was transferred as a Leading Scientific Worker to the Botany Garden and he continued working on this position up to 2002. Since 2002 he has been working as a Head Scientific Worker there.

He had been appropriated “Head Scientific Worker” title by the Supreme Attestation Commission of the USSR in 1985. Dr. Magsud Gurbanov was elected as a corresponding member of the ANAS on specialty of Botany in 2001. He has been appropriated “a Professor” title by the Supreme Attestation Commission under the President of Azerbaijan Republic in 2010.

Dr. M.Gurbanov has got important merits in co-ordination of scientific-research activities as a constant member of the “Commission for Seed-Growing and Seedage of Introducents’ of the Former Botany Gardens” Council since 1978 and as a Chairman of the analogical commission on the Southern Caucasus and a member of the Co-ordination Soviet for Botany of the Biology Sciences Department of the ANAS since 1981. He was

elaborated as an Honoured Citizen of Giresun City of The Turkey Republic in 1997. Since 2002 he has been an Honoured Council of the Biography Institute of the United States.

M.Gurbanov has been carried out s/r activities within expeditions made on flora of Azerbaijan and Caucasus organized consequently by the Councils of the Institute of Botany of the Academy of Sciences of the Azerbaijan Republic (1973), Central Botany Gardens of the Academy of Sciences of the USSR (1976) as well as Near-Caucasus and Middle Asia Botany Gardens (1979); on the purpose of introduction planting and sowing material have been collected during these expeditions.

He participated in number of scientific forums like international symposiums, congresses, conferences, et al held in different countries of near and far abroad.

M.Gurbanov's scientific investigations were dedicated to introduction, ecology and biology of plants and genetic selection bases of the seed-growing. He worked out:

- a graphical & integral method of the evaluation for plant introduction successfulness;
- a rontgenography method of seeds in big size images;
- a method of seed quality improvement through biologically active substances effect;

- a share for objective evaluation of seed quality; and
- a way of prognosis for fruit- and seed-bearing processes by mathematic modeling.

He developed a universal classification for seeds röntgenologic analysis and with its applying he researched seeds' morphological structure and quality indexes of more than 500 plant species. For the first time he worked out scientific bases of the complex evaluation of plants' seed bearing and seed quality improvement of the plants introduced in the Absheron Peninsula. He ascertained perspective sources of new species would be introduces in Absheron in future through analyze of seed-bearing properties of the 325 species woody introducents represented 52 families and 124 genera. He realized that the forming seeds quality depended on the biological characteristics of mother plants, depending on their intra-umbellate location including their cauli-rami-subacro and acrocarpic origin they were of different quality. He experimentally proved the existence of positive correlation between qualities of seeds and pollens. He ascertained that depending on the introducents' species and life-style their initial seed-bearing is tied to time and place. He estimated effect of the ecological factors complex of the environment onto fruit- and seed-bearing of woody plants as well as compiled a mathematic model for their productivity prognosis. He found out there was a positive correlation between seed development class identified by the rentgenography method and their

growing as well as the rhythm of sprouts growth and development. He defined that seeds of polyploidy individuals were of low quality and proposed a method for hybridization of forms with different polyploides to increase seed vitality bearing by such plants; this method has got a great scientific and practical significance for plants selection and introduction.

Dr.Magsud Gurbanov has classified plants' ecological groups according to replies directed against effects of toxic production wastes in technogenic contamination condition. He compiled keys of dychotomic, digital polytomic and alphabetic-digital polytomic assignments to identify genera and species they belonged according to their morphological structure peculiarities of the plants fruits and seeds' diagnostic significance.

A non-traditional alphabetic-digital polytomic key has been developed by M.R.Gurbanov to identify plant species according to diagnostic & morphologic peculiarities of fruits and seeds by means of mobile telephone, computer and other calculation techniques that provide their operative and accurate definition to what species they belong. All plant species can be defined by this method according to their fruits and seeds in both laboratory and field conditions. Besides, this method is very useful for an objective diagnostics of disputed and morphologically near plant species that is very valuable in both scientific and practice plans.

M.R.Gurbanov managed Seed Lab and Creative Seed-Growing Group of the Institute of

Botany during 1971-2000. Thanks to his hardworking and organizing habits his foreign relationships of the Botanical Garden of the Azerbaijan Academy of Sciences (between 290 Botany Gardens from 65 countries) grew much more better and seed fund of the Botany Garden of exchange purposes got richer in this period. So, if the seed catalogue offered for exchange covered plant seeds of 83 families, 363 genera and 740 species in 1971 but these indices were correspondingly 124, 423 and 1244 in 1991. The seed fund became increased for 41 families, 60 genera and 504 plant species thanks to M.Gurbanov.

Successful results of numerous researches held by M.Gurbanov, his valuable works on Botany, researches are well familiar to the broad specialist audience not only within the republic but out of it. He is an author of about 140 scientific works, including 2 monographs, 2 methodical means and 6 books (seed catalogue).

M.Gurbanov is a member of Editorial Board of Scientific Transactions of the Central Botany Garden of the ANAS and he is a scientific editor and reviewer of about 10 books. 6 specialists have defended dissertation of PhD in Biology and Agriculture sciences under his leadership. He repeatedly acted as an official opponent of several dissertational works.

M.Gurbanov is a member of the scientific councils of the Central Botany Garden of the ANAS and Vine-growing and Winemaking Scientific

Research Institute of the Azerbaijan Agricultural Minister. He has been a member of the Specialised Defence Council on dissertation for a doctor's degree at Institute of Botany of the ANAS for a long period, and now he is a member of the Specialised Council at the Scientific Research Institute for Plant-Growing of the Ministry of Agriculture of Azerbaijan.

In 2011 on the occasion of the 70 anniversary of his birth and for his merits in development of Botany in Azerbaijan M.R.Gurbanov has been awarded by Certificate of honour of Presidium of the ANAS.

Corresponding member of the ANAS, Dr.on Biology, prof.M.Gurbanov has got special merits in the development of Botanical and agricultural sciences, possesses exemplary, rich outlook, a wide experience and knowledge; shows unlimited interest to his speciality; is a tireless researcher and a hardworking scientist, exacting to himself and to associates.

His colleagues know him as an honourable, truthful, objective, modest, simple and kind person with a firm character.

Khalil KASUMOV,
Correspondent members of ANAS
Dr. of Biological Sciences, professor

ELMI ƏSƏRLƏRİNİN BIBLIOQRAFIYASI
БИБЛИОГРАФИЯ НАУЧНЫХ ТРУДОВ
BIBLIOGRAPHY OF SCIENTIFIC WORKS

1973

1. Некоторые биоэкологические особенности интродуцированных видов ясеня в условиях Апшерона // Материалы научной сессии по вопросам охраны и размножения реликтовых пород Кавказа, интродукции, зеленого строительства и защиты растений.- Сухуми: Алашара, 1973. – С.117-118.- Совместно с У.М.Агамировым.

2. Каталог семян предлагаемых в обмен Ботаническим садом Института ботаники им. В.Л.Комарова АН Аз.ССР. – Баку: Элм, 1973. – 19 с.

1974

3. Abşeronda göyrüş (*Fraxinus* L.) növləri toxumlarının səpin vaxtından asılı olaraq cücərmə xüsusiyyətləri // Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının Xəbərləri, Biologiya elmləri seriyası. 1974. №1. – S.37. – 41. – Ü.M.Ağamirovla birlikdə.

4. Abşeron səraitində göyrüş (*Fraxinus* L.) növlərinin boyatma dinamikası // Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının Xəbərləri, Biologiya elmləri seriyası. 1975. №2. – S.23-27. – Ü.M.Ağamirovla birlikdə.

5. Возможности использования видов ясеня в борьбе с эрозией почв // Мат. Науч. конф. по проблеме “Эрозия почв и закрепления эрозированных земель в Азерб. ССР” посвящ. 25-летию основания НИ Сектора Эрозии (1950–1975 гг.). – Баку: МСХ Азерб.ССР, 1975. – С.201–202.

6. Особенности цветения и плодоношения некоторых видов ясеня в условиях Апшерона // “Интродукция и акклиматизация растений”. – Баку: Элм, 1975. – С.66–71.

7. Интродукция видов ясеня (*Fraxinus* L.) в условиях Апшерона и их значение в озеленении и облесении. – Автореф. дис.... канд. биол.наук, Баку: Ин-т Ботаники, 1975. – 32 с.

8. Каталог семян, предлагаемый в обмен Ботаническим садом Института ботаники АН Азерб. ССР. – Баку: Элм, 1975. – 16 с.

1976

9. Особенности фенологии интродуцированных видов ясеня на Апшероне // Охрана среды и рациональное использование растительных ресурсов. – М.: Наука, 1976. – С. 55–56.

10. Опыт размножения ясеня одревесневшими черенками // Бюл. ГБС АН СССР. Вып. 102. – М.: Наука, 1976. – С. 33–35. – Совместно с У.М.Агамировым.

11. Типы и распространение корневой системы ясеня в молодом возрасте // Материалы научной сессии по вопросам интродукции и акклиматизации растений, декоративного садоводства, озеленения городов и населенных пунктов. – Баку: Элм, 1976. – С.42–45.

1977

12. Семеноведение ясеней при интродукции их на Апшероне // Вопросы теории и практики семеноведения при интродукции. – Минск: Наука и техника, 1977. – С.47–49.

1978

13.Ценные деревья и кустарники парков и садов Азербайджана и вопросы их охраны
// Тезисы докладов по интродукции, акклиматизации растений и охране окружающей среды. – Тбилиси: Мецниереба, 1978. – С.106-108. – Совместно с У.М.Агамировым.

1979

14. Показатели качества семян некоторых интродуцированных видов яблони на Апшероне // Богатство флоры – народному хозяйству. – М.: ГБС АН СССР, 1979. – С.74–76.

1980

15.Рентгенографический анализ качества семян некоторых древесных интродуцентов Апшерона // Вопросы адаптации и народно – хозяйственного значения интродуцированных и местных растений. – Тбилиси: Мецниереба, 1980. – С.40–42.

16. Значение изучения качества семян при интродукции древесных растений // Теоретические и методические вопросы изучения семян, интродуцированных растений. – Баку: АН Азерб.ССР, 1981. – С.15–18.

17. Рентгенография семян с увеличением как новый метод по определению их жизнеспособности // XVII Сессия СБС Закавказья по вопросам интродукции, зеленого строительства, физиологии и защиты растений. – Тбилиси: Мецниереба, 1981. – С.102–104.

18. Ранняя диагностика и оценка наследственных качеств семян по всхожести, росту и развитию выращенных из них растений // Теоретические и методические вопросы изучения семян, интродуцированных растений. – Баку: АН Азерб.ССР, 1981. – С.100–102.

19. Рентгенографический анализ качества семян разнотипных форм шелковицы (*Morus L.*) // Материалы IV съезда Общества генетиков и селекционеров Азербайджана и научной сессии по генетике и селекции растений, животных (Баку, 11-12 января 1982) – Баку: Элм, 1981. – С.91.– Совместно с М.О.Алиевым.

20. Болезни семян некоторых древесных интродуцентов Апшерона // Теоретические и методические вопросы изучения семян, интродуцированных растений. – Баку: АН Азерб.ССР, 1981.– С.175-176. – Совместно с Т.М. Ахундовым.

21. Влияние хлорхолинхлорида на качество семян // Теоретические и методические вопросы изучения семян, интродуцированных растений. – Баку: АН Азерб. ССР, 1981. – С.102–103. – Совместно с Р.М.Мехтизаде.

22. Действие ТУР на качество семян хлопчатника // Теоретические и методические вопросы изучения семян, интродуцированных растений. – Баку: АН Азерб. ССР, 1981. – С.106–107. – Совместно с Р.М.Мехтизаде, М.А.Аннагиевой.

1982

23. Рентгенографический анализ качества семян древесных интродуцентов Апшерона из флор Северной Америки и Средиземноморья // VIII дендрологический конгресс социалистических стран. – Тбилиси: Мецниереба, 1982. – С.242. – Совместно с Т.А.Мехтиевым, А.Ф. Пискуновым.

24. Рентгенографическое изучение качества семян хвойных пород, интродуцированных на Апшероне // XVIII сессия СБС Закавказья по вопросам лесного хозяйства, интродукции, озеленения и защиты растений, посвященная 60-летию образования СССР. – Тбилиси: Мецниереба, 1982. – С.91–93. – Совместно с М.И.Агамировой, Д.Н.Наджафовой.

25. Каталог семян предлагаемых в обмен Ботаническим садом Института ботаники АН Аз.ССР. – Баку: Элм. 1982. – 16 с.

1983

26. Изменчивость качества семян в пределах крон древесных растений // XIX сессия СБС Закавказья по вопросам интродукции растений и зеленого строительства. – Баку: Элм, 1983. – С.60–61.

27. Универсальная классификация для рентгеноморфологических анализов семян голосеменных и покрытосеменных декоративных растений // Научные основы декоративного садоводства. –Шевченко: АН Каз. ССР, 1983. – С.116–117.

28. Качество семян местной репродукции – как надежный показатель успешности интродукции растений // Всесоюзная

конференция по теоретическим основам интродукции растений. – Москва: ГБС АН СССР, 1983, – С.331.

29. Болезни плодов и семян древесных интродуцентов Апшерона из семейств *Aceraceae* и *Oleaceae* // XIX сессия СБС Закавказья по вопросам интродукции растений и зеленого строительства. – Баку: Элм. 1983. – С.145-146. – Совместно с Т.М.Ахундовым.

30. Универсальная классификация для дешифрирования рентгенограмм семян древесных растений // Всесоюзное совещание по лесной генетике, селекции и семеноводству. Тез.докл., – Петрозаводск: ВОГС, 1983, т.1. – С.76–77. – Совместно с Н.Г.Смирновой.

31. Декоративные древесные растения для внутреннего озеленения и вопросы их репродукции // Использование тропических и субтропических растений в озеленении интерьеров. – Тарту: ТГУ, 1983.-С.6–7. – Совместно с У.М.Агамировым.

32. Древесные растения для декоративного садоводства Апшерона и вопросы их репродукции // Научные основы декоративного садоводства. Шевченко: АН

Каз.ССР, 1983. – С.18–19. – Совместно с У.М.Агамировым.

33. Особенности плодоношения некоторых древесных растений из флоры Сибири в условиях Апшерона // Интродукция растений Сибири и Дальнего Востока. – Новосибирск: Наука, Сибирское отд., 1983. – С.158–162. – Совместно с У.М.Агамировым.

1984

34. Рентгенография семян с увеличенным изображением // Бюл. ГБС АН СССР, вып. 133. – М.: Наука, 1984. – С.97–101.

35. Особенности семеношения северо-американских древесных растений при интродукции в сухих субтропических условиях Апшерона – Деп. в ВИНТИ 27 января 1984, № 509 – 84, Москва. – 20 с.

36. Действие экзогенной ИУК на репродуктивные органы *Olea europaea* L. – Деп. в ВИНТИ 31 мая 1984, № 3568 – 84, Москва. – 15 с.

37. Комплексная оценка семеношения и качество семян древесных растений при интродукции // Проблемы развития семеноводения и семеноводства интродуцентов. – Москва: ГБС АН СССР, 1984. – С.45–51.

38. Воздействие физиологически активными веществами как способ повышения качества семян древесных интродуцентов // Экологические проблемы семеноведения интродуцентов. – Рига: Зинатне, 1984. – С.68.

39. Действие алара на качество формируемых плодов и семян разноплоидных древесных растений – Деп. в ВИНТИ 31 мая 1984, №3567–84, Москва. – 12 с. – Совместно с М.О.Алиевым, Д.Н.Наджафовой.

40. Репродуктивная адаптация маслины европейской при интродукции на Апшероне // XX научная сессия по адаптации растений, посвященная 50-летию Ботанического сада АН Арм.ССР. – Ереван: АН Арм. ССР, 1984. – С.26–28. – Совместно с А.А.Байрамовым.

41. Использование биологически активных веществ для повышения адаптивного потенциала древесных растений при интродукции // XX научная сессия по адаптации растений, посвященная 50-летию Ботанического сада АН Арм.ССР. – Ереван: АН Арм. ССР, 1984. – С.59–61. – Совместно с Е.В. Бельнской, М.О.Алиевым.

42. Зависимость качества семян древесных интродуцентов от биологических особенностей материнских особей – Деп. в

ВИНИТИ 7 августа 1984 г., № 5760–84,
Москва. – 24 с.

43. Экспериментальные методы повышения качества семян древесных растений при интродукции – Деп. в ВИНТИ № 5761–84, 1984, Москва. –169 с.

44. Рентгенографическая оценка качества семян хеномелеса, формирующихся в сухих субтропических условиях Апшерона // Докл.АН Азерб.ССР, т.40, №10, 1984. – С.72–76.

45. Изменчивость качества семян бересклета японского в зависимости от места формирования их на материнском растении // Докл.АН Азерб.ССР, т.40, №11, 1984. – С.79–82.

46. Научные основы комплексной оценки семеношения и повышения качества семян древесных растений при интродукции. Автореф. дис...док. биол. наук, Баку: Ин-т ботаники, 1984. – 49 с.

1985

47. Рентгенографический метод с увеличением и возможности его применения в практике работы лесосеменных станций // Интродукция и акклиматизация растений. –

Баку: Элм, 1985. – С.31–41. – Совместно с И.П. Степановой, З.Я.Салимовой.

48. Рентгенографическое изучение качества семян различных видов бирючины, интродуцированных на Апшероне // Интродукция и акклиматизация растений. – Баку: Элм, 1985. – С.42–45.

49. К истории интродукции декоративных древесных растений на Апшероне // Интродукция и акклиматизация растений. – Баку: Элм, 1985. – С.18–21. – Совместно с У.М.Агамировым.

50. Жизнеспособность семян некоторых видов шиповника // Докл. АН Азерб. ССР, т.41, №2, 1985. – С.70–73. – Совместно с Г.Гаджиевой.

51. Рентгенографическая оценка качества семян ясеня Апшеронской репродукции // Бюл. ГБС АН СССР, вып. 135. – М.: Наука, 1985. – С.76–78.

52. Качество семян кизильников, интродуцированных на Апшероне // Биология семян интродуцированных растений. – Москва: Наука, 1985. – С.45–49.

53. Зависимость качества семян древесных растений от биологических свойств

пыльцы // Тез. докл. XXI сессии СБС Закавказья по лесному хозяйству, озеленению, интродукции, акклиматизации и защите растений. – Тбилиси: АН Груз.ССР, 1985. – С.70–72.

54. Предпосевная подготовка и прорастание физиологически спелых семян некоторых видов ясеня // Биология семян интродуцированных растений. – Москва: Наука, 1985. – С.89–91. – Совместно с У.М.Агамировым.

55. Особенности формирования семян среднеазиатских видов боярышника // Бюл. ГБС АН СССР, вып. 137, Москва: Наука, 1985. – С.113–116. – Совместно с Ю.М.Зейналовым.

56. Репродуктивное развитие хвойных в условиях Апшерона // Половое размножение хвойных растений. – Новосибирск: Наука, Сибирское отд. АН СССР, 1985. – С.20-21. – Совместно с И.П. Степановой.

1986

57. Каталог семян предлагаемых в обмен ботаническим садом Института ботаники АН АзССР – Баку: Элм. 1986. – 43 с.

1987

58. Рентгенографическая оценка качества семян интродуцентов различного географического происхождения – Деп. в ВИНТИ № 3554–87, 1987, Москва. – 18 с.

59. Изменчивость качества семян древесных растений при интродукции // Вопросы обогащения генофонда в семеноведении интродуцентов. – Москва: ГБС АН СССР, 1987. – С.66.

60. Шкала объективной оценки качества семян – Деп. в ВИНТИ № 9050–87, 1987, Баку, Москва. – 7 с.

61. Особенности семеношения сосен при интродукции на Апшероне // XXII Сессия СБС Закавказья по вопросам интродукции растений. – Тбилиси: Мецниереба, 1987. – С.23–25. – Совместно с Д.Н.Наджафовой.

1988

62. Ранняя диагностика и отбор растений при интродукции // Актуальные вопросы ботаники в СССР. – Алма-Ата: Наука, 1988. – С.529–530.

63. Семена древесных пород. Методы рентгенографического анализа – ГОСТ 56–94–88. – Москва: Госкомлес СССР, 1988. – 22 с. -

-Совместно с Е.С.Любичом, В.Н.Некрасовым, Л.И.Милютиным, И.М.Кривенкой, Н.Г.Смирновой, И.А.Смирновым, А.И.Ирошниковым.

64. Каталог семян, предлагаемых в обмен ботаническим садом Института ботаники АН Аз. ССР – Баку, Элм, 1988. – 40 с.

1989

65. Прогнозирование плодоношения маслины европейской на Апшероне // Бюл. ГБС АН СССР, вып.152. – Москва: Наука, 1989. – С. 42–46.

1990

66. Значение оценки качества семян при интродукции растений // Роль ботанических садов в рациональном использовании и воспроизводстве растительных ресурсов. – Ташкент: ФАН Уз.ССР, 1990. – С.17–21.

67. Прогнозирование плодоношения лесных пород в связи с климатическими изменениями // Проблемы лесоведения и лесной экологии. Тез. докл. часть II. – Москва, АН СССР, 1990. – С.637–639.

68. Рентгенографическая оценка семян лесных пород Азербайджана // XXIV Сессия СБС Закавказья по вопросам лесного

хозяйства, озеленения, интродукции и защите растений. – Тбилиси: АН ГССР, 1990. – С. 48–50. – Совместно с И.П.Степановой.

1991

69. Особенности строения семян некоторых редких и исчезающих видов древесных растений Кавказа, интродуцированных на Апшероне // Бюл. ГБС АН СССР, вып. 160. – Москва: Наука, 1991. – С. 80-84. – Совместно с Э.О.Искендеровым.

70. Каталог семян, предлагаемых в обмен Институтом ботаники АН Аз.ССР – Баку: Элм, 1991. – 41 с.

71. Типы образования плодов и семян у растений тропического и субтропического происхождения // Репродуктивная биология интродуцированных растений. – Умань: АН Украины, 1991. – С.106.

1992

72. Особенности изучения онтогенеза растений в экстремальных условиях // Изучение онтогенеза интродуцированных видов природных флор в ботанических садах. – Киев: Наукова думка, 1992. – С. 84–85. – Совместно с Р.А.Гасановой.

1993

73. Особенности онтогенеза растений, произрастающих на техногенных ландшафтах
// Изучение онтогенеза видов природных флор в ботанических учреждениях Евразии.
– Киев: Наукова думка, 1993. – С.89–90. – Совместно с Р.А.Гасановой, И.П.Степановой.

1995

74. Balakən-Şəki şəraitində adi zoğalın latent dövrünün keçmə xüsusiyyətləri – Dep. Az. ETETTiİ, №2247–Az. Bakı, 31.03.1995. – 10 s. – Ş.Ş.Məmmədovla birlikdə.

75. Abşeronun texnogen çirklənmə şəraitində bitən adi birgözün meyvə və toxumvermə xüsusiyyətləri – Dep. Az. ETETTiİ, №2250–Az. Bakı, 31.03.1995. – 11 s. – R.A.Həsənova ilə birlikdə.

76. Robiniya növləri toxumlarının cücərmə xüsusiyyətləri – Dep. Az. ETETTiİ, №2253–Az. Bakı, 28.04.1995. – 10 s. – D.O.Sadıqova ilə birlikdə.

77. Abşeron şəraitində becərilən Robinia növlərinin meyvə və toxuməmələgətirmə xüsusiyyətləri – Dep. Az. ETETTiİ, №2254 – Az. Bakı, 28.04.1995. – 10 s. – D.O.Sadıqova ilə birlikdə.

1996

78. Texnogen çirkli mühit şəraitində bitən Eldar şamının tozburaxma xüsusiyyətləri // Kür vadisinin ekoloji problemləri. – Bakı: Ekologiya, 1996. – S.46. – R.A.Həsənova. R.M. Nuriyevlə birlikdə.

79. Kəpənəkçiçəklilər fəsiləsi nümayəndələri paxlalarının müqayisəli morfoloji xarakteristikası // Kür vadisinin ekoloji problemləri. – Bakı: Ekologiya, 1996. – S.45. – D.O.Sadiqova, R.M. Nuriyevlə birlikdə.

1997

80. Balakən-Şəki şəraitində adi zoğalın ontogenezinin senil dövrünün xüsusiyyətləri – Dep. Az. ETETTİİ, №2512 – Az. Bakı, 1997. – 19 s. – Ş.Ş. Məmmədovla birlikdə.

81. Abşeronun texnogen şəraitində bitki reproduksiyasının öyrənilməsi // Ətraf mühit və ekologiya. – Bakı: Ozan, 1997. – S.105–107. – R.A.Həsənova ilə birlikdə.

1998

82. Kimya sənayesi tullantılarının bitkilərə təsiri // Həyat fəaliyyətinin mühafizəsi – Sumqayıt: Az. Sənaye İn-tu, 1998, – S.152–153. – R.A.Həsənova ilə birlikdə.

1999

83. Bitki reproduksiyasının ekoloji aspektləri

// Həyat fəaliyyətinin mühafizəsi. – Sumqayıt: Az. Sənaye İn-tu, 1999, – S.190–197. – R.A.Həsənova ilə birlikdə.

84. Адаптивные особенности нетрадиционных растений в стрессовых условиях

// The 3d International Symposium “New and non-traditional plants and prospects of their utilization”. – Moscow – Pushino: Russian Academy of Agricultural Science, 1999. – P. 100–102. – Совместно с Р.А.Гасановой, С.Р.Худавердиевой.

2000

85. Оценка успешности интродукции растений по семеношению и происхождению видов

// Материалы IX Международного симпозиума «Нетрадиционное растениеводство. Эниология. Экология и здоровье». – Алушта–Симферополь: КМИНРЭЗ, 2000. – С.174–175. – Совместно с Р.А.Гасановой, С.Р.Худавердиевой.

2001

86. Особенности органогенеза нетрадиционных растений в экстремальных условиях

// Материалы IV Международного

Симпозиума “Новые и нетрадиционные растения и перспективы их использования”. – Пушино–Москва: АН России, 2001. – С. 305–307. – Совместно с Р.А.Гасановой.

87. Texnogen landşaftlarda bitən bitkilərin meyvə və toxumlarının rentgenoloji və bioekoloji xüsusiyyətləri // Beynəlxalq elmi praktiki konfrans, Məruzələr və çıxışlar. – Bakı: Fövqəladə hallar və Həyat fəaliyyətinin Təhlükəsizliyi üzrə mütəxəssislər Assosiasiyası. 2001. – S.269-271. – R.A.Həsənova və R.İ.Xəlilovla birlikdə.

2002

88. Fruitege woody plants in environmental pollution // Материалы XI Международного симпозиума “Нетрадиционное растениеводство. Эниология. Экология и здоровье”. – Алушта–Симферополь: КМИНРЭЗ, 2002. – С.556–558. – Совместно с Р.А.Гасановой.

89. Antropogenical and natural radioactive pollution of Absheron environment // Материалы XI Международного симпозиума “Нетрадиционное растениеводство. Эниология. Экология и здоровье”. – Алушта–Симферополь: КМИНРЭЗ, 2002. – С. 124–126. – Совместно с С.Р.Худавердиевой, Л.А.Алиевым.

90. Radioekoloji mühit və laboratoriya şəraitində bitkilərin inkişaf xüsusiyyətləri // “Eksperimental biologiyanın inkişaf perspektivləri” elmi konfransının materialları. – Bakı: BDU, 2002. – S.139–141. – S.R.Xudaverdiyeva, L.Ə.Əliyevlə birlikdə.

91.Yüksəlmiş fon radiasiyası şəraitində bitkilərin davamlılıq xüsusiyyətləri // “Eksperimental biologiyanın inkişaf perspektivləri” Elmi Konfransının materialları. – Bakı: BDU, 2002. – S.141–142. – S.R.Xudaverdiyeva, L.Ə.Əliyeva ilə birlikdə.

2003

92. Eksrtomal şəraitdə bitkilərin böyümə və inkişafetmə xüsusiyyətləri // “Azərbaycan – müstəqillikdən sonra” Beynəlxalq konfransının materialları. – Bakı: AR Təhsil Nazirliyi, Qafqaz Universiteti, 2003. – S.153. – R.A.Həsənova ilə birlikdə.

93. Значение доопыления в семеношении нетрадиционных растений // Материалы XII Международного симпозиума “Нетрадиционное растениеводство. Эниология. Экология и здоровье”. – Алушта – Симферополь: КМИНРЭЗ, 2003. – С.317–319. – Совместно с Р.А.Гасановой.

2004

94. Azərbaycanda kəndləşmənin bitkilər üzərindəki etkisi // XVII Ulusal Bioloji Konqresi. – Türkiyə – Adana: Çukurova Universiteti, 2004. – S.28. – R.A.Həsənova ilə birlikdə.

95. Прогнозирования урожая плодов и семян в зависимости от экологических факторов среды // Изв. НАНА, Сер. биол. наук. 2004. №3–4. – С.38–47.

96. Texnogen-çirklənmə şəraitində Avropa zeytununun orqanogenez mərhələlərinin gedişi // AMEA-nın Xəbərləri, Biologiya elmləri seriyası. 2004. № 1–2. – S.40–47.

2005

97. Toksik tullantıların bitkilərin vegetativ orqanlarına təsiri // AMEA-nın Xəbərləri, Biologiya elmləri seriyası. 2005. № 1-2. – S.97-105.

98. Texnogen landşaftlarda bitən bitkilərin generativ orqanlarının biomorfoloji dəyişkənlikləri // AMEA-nın Xəbərləri, Biologiya elmləri seriyası. 2005. № 5–6. – S.52–64.

99. Kiçik dozalı ionlaşdırıcı radiasiyanın xroniki təsirinə məruz qalmış bəzi bitkilərin nüvə DNT-nin polimeraza zəncir reaksiyası (PZR)

vasitəsilə tədqiqi // AMEA Məruzələri, LXI cild. №2. 2005. – S.92–102. – S.R.Xudaverdiyeva, L.Ə.Əliyev, Ə.Ç.Məmmədov, R.İ.Xəlilovla birlikdə.

2006

100. Göyrüşün genetik ehtiyatlarının öyrənilməsi // Biomüxtəlifliyin genetik ehtiyatları. – Bakı: AMEA GEİ, 2006. – S.163–165.

101. Изучение влияния повышенного естественного радиационного фона на ядерную ДНК видов *A.pseudoalhagi*, *E. angustifolia*, *Zigophyllum* с применением специфичных STR-праймеров микросателлитных локусов AG-110 // Тезисы докладов В съезда “По радиационным исследованиям” том 1. – Москва, 2006. – С.77. – Совместно с Р.И.Халиловым, С.Р.Худавердиевой, Л.А.Алиевым.

102. Влияние повышенного γ -радиационного фона на всхожесть семян видов *A.pseudoalhagi*, *E.angustifolia*, *Zigophyllum* и некоторых других растений // Тезисы докладов Международной конференции Биорад–2006, “Биологические эффекты малых доз ионизирующей радиации и радиоактивное загрязнение среды”. – Сыктывкар, 2006. – С.101–102. – Совместно с С.Р.Худавердиевой.

103. Изучение начальных ростовых процессов у растений, произрастающих в условиях повышенного естественного радиационного фона // Тезисы докладов Международной конференции Биорад-2006, “Биологические эффекты малых доз ионизирующей радиации и радиоактивное загрязнение среды”. – Сыктывкар, 2006. – С. 129–130. – Совместно с Р.И.Халиловым, С.Р.Худавердиевой, Л.А.Алиевым.

104. *In situ* və *ex situ* şəraitindəki ağac və kol bitkiləri toxumlarının müqayisəli rentgenoqrafik təhlili // AMEA-nın Xəbərləri, Biologiya elmləri seriyası. 2006. № 5–6. –S.82–96.

2007

105. Avropa zeytununun generativ proseslərinin borat turşusu ilə stimullaşdırılması // AMEA-nın Xəbərləri, Biologiya elmləri seriyası. 2007. № 3–4. – S.55–63.

106. Meyvələrinə görə bitkilərin rəqəmsal politomik təyinat açarı // AMEA Məruzələri, LXIII cild. № 2, 2007. – S.82–89.

107. Biomüxtəlifliyin hərfli-rəqəmsal politomik təyinat açarının mahiyyəti // AMEA Məruzələri, LXIII cild. № 4, 2007. – S.73–84.

108. Abşeron şəraitində bəzi texniki üzüm sortlarının məhsuldarlıq, fitopatoloji və entomoloji xüsusiyyətləri // AMEA Botanika İnstitutunun Əsərləri, XXVII cild. – Bakı: Elm, 2007. –S.52–56. – X.T.Abasova ilə birlikdə.

2008

109. Ampeloqrafik kolleksiya bağında becərilən süfrə üzüm sortlarının bəzi morfoloji və orqanoleptik xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi // AMEA Botanika İnstitutunun Əsərləri, XXVIII cild. – Bakı: Elm, 2008. –S.91–93. – A.B.Nəcəfova ilə birlikdə.

110. Abşeronun aborigen və introduksiya olunmuş süfrə üzüm sortlarının uvaloji xüsusiyyətləri // AMEA Məruzələri, LXIV cild. № 2. 2008. – S.88–96. – A.B.Nəcəfova ilə birlikdə

111. Naxçıvan MR-da yayılan üzüm sortlarının xəstəlik və ziyanvericilərinə qarşı davamlılığı // Azərbaycan Zooloqlar Cəmiyyətinin Əsərləri, cild 1. – Bakı: Elm, 2008. – S.788–792. – C.S.Nəcəfovla birlikdə.

112. Texniki üzüm sortlarının xəstəlik və ziyanvericilərinə qarşı davamlılığı // Azərbaycan Zooloqlar Cəmiyyətinin Əsərləri, cild 1: – Bakı: Elm, 2008. –S. 710–717. – X.T.Abasova ilə birlikdə.

113. Abşeronda bəzi süfrə üzüm sortlarının fito və entomoloji qiymətləndirilməsi // Azərbaycan Zooloqlar Cəmiyyətinin Əsərləri, cild 1. – Bakı: Elm, 2008. – S. 771–767. – A.B.Nəcəfova ilə birlikdə.

114. Abşeron şəraitində əkilib becərilən bəzi texniki üzüm sortlarının məhsuldarlığının qiymətləndirilmə xüsusiyyətləri // AzETÜŞİ-nin Elmi Əsərlərinin Tematik Məcmuəsi, XIX cild. – Bakı: Müəllim, 2008. –S.37–47. – X.T.Abasova, V.S.Səlimov, G.H.Əliyeva ilə birlikdə.

115. Ampeloqrafik kolleksiya bağındakı bəzi texniki üzüm sortlarının fenoloji xüsusiyyətləri // AzETÜŞİ-nin Elmi Əsərlərinin Tematik Məcmuəsi, XIX cild. – Bakı: Müəllim, 2008. –S.54–63. – X.T.Abasova, V.S.Səlimov, H.A.Cəfərova ilə birlikdə.

116. Abşeron şəraitində becərilən bəzi süfrə üzüm sortlarının fenoloji xüsusiyyətlərinə görə qiymətləndirilməsi // AzETÜŞİ-nin Elmi Əsərlərinin Tematik Məcmuəsi, XIX cild. – Bakı: Müəllim, 2008. –S.127–136. –A.B.Nəcəfova, V.S.Səlimov, G.H.Əliyeva ilə birlikdə.

117. Abşeron şəraitində becərilən texniki üzüm sortlarının fenologiyası, böyümə və inkişafetmə xüsusiyyətləri // AMEA-nın

Xəbərləri, Biologiya elmləri seriyası. Cild 64, №5–6, 2009. – S.20–27. – X.T.Abasova ilə birlikdə.

2009

118. Peculiaritis of fruting woody plants introduced in Absheron // AMEA Botanika İnstitutunun Əsərləri, XXIX cild. – Bakı: Elm, 2009. – S.23–28. – R.A.Həsənova ilə birlikdə.

119. Изучение и сохранение редких и исчезающих древесных растений Азербайджана *ex situ* и *in situ* // Висник Киевського національного університету ім. Тараса Шевченка. – Киев: КНУ, 2009, № 22–24. – С.138–139. – Совместно с Э.О.Искендером.

120. Половое развитие голосеменных растений при интродукции на Апшерон-ский полуостров // Висник Киевського національного університету ім. Тараса Шевченка. – Киев: КНУ, 2009, 19–21. – С. 144–145. – Совместно с В.С.Фарзалиевым, Е.Я.Алиевым.

121. Abşeron şəraitində bəzi süfrə üzüm sortlarının klon variasiyalarının biomorfoloji və təsərrüfat-texnoloji xüsusiyyətləri // Biomüxtəliflik və bitkilərin introduksiyası, II hissə. – Bakı: AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağı, 2009. –

S.24–29.-V.S.Səlimov, V.S.Fərzəliyev, A.M.Əliyeva, A.E.Nağıyeva ilə birlikdə.

122. Возраст и особенности плодоношения древесных растений при интродукции на Апшероне // Проблемы современной дендрологии. – Москва: Товарищество научных изданий КМК, 2009. – С.197–199. – Совместно с В.С.Фарзалиевым, Э.О.Искендером, Э.Я.Алиевым.

123. Meyvələrinə görə göyrüş (*Fraxinus* L.) növlərinin təyini // AMEA-nın Xəbərləri, Biologiya elmləri seriyası. 2009. cild 64. №3–4. – S.52–59.

124. Naxçıvan Muxtar Respublikasının aborigen üzüm sortları // AMEA Məruzələri. 2009, LXV cild. №5. – S.71–74. – C.S.Nəcəfovla birlikdə.

2010

125. Meyvə və toxumlarına görə bitki növlərinin qeyri-ənənəvi təyinat üsulları // AMEA Botanika İnstitutunun Elmi Əsərləri. XXX cild. – Bakı: Təhsil, 2010. –S.235–256.

126. Naxçıvan MR-nın az yayılmış üzüm sortlarının məhsuldarlığına qeyri-ənənəvi aqrotexniki tədbirlərin təsirinin statistik

analizi // Azərbaycan Botaniklər Cəmiyyətinin Elmi Əsərləri, cild I. – Bakı: Təhsil, 2010. – S.181–188. – C.S.Nəcəfovla birlikdə.

127. Ampeloqrafik kolleksiya bağında becərilən bəzi süfrə və texniki üzüm sortlarının məhsuldarlıq xüsusiyyətlərinə görə qiymətləndirilməsi // AMEA Botanika İnstitutunun Elmi Əsərləri, XXX cild. – Bakı: Təhsil, 2010. – S.197–202. – X.T.Abasova, A.B.Nəcəfova, V.S.Səlimovla birlikdə.

128. Abşeron şəraitində bəzi aborijen və introduksiya olunmuş süfrə üzüm sortlarının məhsuldarlıq xüsusiyyətləri // Azərbaycan Botaniklər Cəmiyyətinin Elmi Əsərləri, cild I. – Bakı: Təhsil, 2010. – S.189–198. – A.B.Nəcəfova ilə birlikdə.

129. Abşeronda becərilən yerli və introduksiya olunmuş texniki üzüm sortlarının və yeni hibrid formalarının morfoloji xüsusiyyətləri // Azərbaycan Botaniklər Cəmiyyətinin Elmi Əsərləri, cild I. – Bakı: Təhsil, 2010. – S.199–207. – X.T.Abasova ilə birlikdə.

130. Изменчивость качества семян древесных интродуцентов во времени и пространстве // Дендрология в начале XXI века. – Санкт-Петербург: Политехнический Университет, 2010. – С.122–124. – Совместно с В.С.Фарзалиевым.

131. Abşeron şəraitində çəhrayı kişmiş və ağ kişmiş üzüm sortlarının populyasiyalarından klon seleksiyası üsulu ilə qiymətli genotiplərin seçilməsi // AMEA Məruzələri, LXVI cild. № 5. 2010. – S.86–94. – V.S.Səlimovla birlikdə.

132. Teknogen kirlənmənin orman bitkiləri üzərindəki etkisi // Türkiyə, Artvin: Çoruh Universiteti Orman Fakültəsi Dergisi, Cilt 11, sayı 1. 2010. – S.19–26. – V.S.Fərzəliyevlə birlikdə.

2011

133. Cərgəarası məsafənin saxlanması remontan moruq sortlarının biometrik və məhsuldarlıq göstəricilərinə təsiri // AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının Əsərləri, VIII cild. – Bakı: Elm, 2011. – S.27–32. – A.İ.Quliyevlə birlikdə.

134. Üzümün birinci nəsil (F₁) hibridlərində məhsuldarlığın irsən keçməsinin və dəyişkənliyinin tədqiqi // AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının Əsərləri, VIII cild. – Bakı: Elm, 2011. – S.45–57. – V.S.Səlimovla birlikdə.

135. Naxçıvan Muxtar Respublikasının az yayılmış aborigen üzüm sortu tulagözü // AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının Əsərləri, VIII cild. – Bakı: Elm, 2011. – S.69–76. – C.S.Nəcəfovla birlikdə.

136. Gəncə – Qazax bölgəsinə introduksiya olunmuş remontant moruq sortlarında ucvurmanın morfostruktur və meyvəvermə məhsuldarlığına təsiri // AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının Əsərləri, VIII cild. – Bakı: Elm, 2011. – S.77–83. – A.İ.Quliyevlə birlikdə.

137. Naxçıvan Muxtar Respublikasının bəzi az yayılmış üzüm sortlarında çiçəklərin tökülməsi və gilələrin noxudlaşması dərəcəsi // AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağının Əsərləri, VIII cild. – Bakı: Elm, 2011. – S.22–26. – C.Nəcəfovla birlikdə.

138. Meyvə və toxumlarına görə bitki növlərinin qeyri-ənənəvi təyinat üsulları – Bakı: Elm, 2011. – 60 s.

139. Зависимость доброкачественности семян от плоидности родительских форм интродуцента // Материалы Всероссийской научной конференции с международным участием «Ботанические сады в развивающемся мире: теоретические и прикладные исследования», посвященной 80-летию со дня рождения академика Л. Н. Андреева. – Москва, 2011. – С. 399–402. – Совместно с В.С.Фарзалиевым.

REDAKTƏ ETDİYİ ƏSƏRLƏR
РЕДАКТИРОВАННЫЕ НАУЧНЫЕ ТРУДЫ
EDITED SCIENTIFIC WORKS

- 140. Теоретические и методические вопросы изучения семян интродуцированных растений.** – Баку: Институт Ботаники АН Азерб. ССР. – 199 с. – Совместно с В.И.Некрасовым.
- 141. Əliyev N.İ.** Dərman bitkilərinin qısa lüğəti. – Bakı: Elm, 2000. – 176 s. – D. Hüseynova birlikdə.
- 142. İbadlı O.V., Ağamirov Ü.M., Bayramov A.Ə.** Gülçülük. – Bakı: Ozan, 2003. – 224s.
- 143. Pənahov T.M., Səlimov V.S.** Azərbaycanın aborigen və introduksiya olunmuş üzüm sortları. – Bakı: MBM–R, 2008. – 256 s. – H.M.Şıxlinski ilə birlikdə.
- 144. Pənahov T.M., Səlimov V.S., Zari Ə.M.** Azərbaycanda üzümçülük. – Bakı: Müəllim, 2010. – 224 s. – H.M.Şıxlinski ilə birlikdə.
- 145. Mərzəki Nəbatat Bağının Elmi Əsərləri,** VIII cild. – Bakı: Elm, 2011. – 196 s. – Redaksiya Heyəti: C.Ə. Əliyev (baş redaktor), O.V. İbadlı (baş redaktor müavini), M.R. Qurbanov, A.Ə. Bayramov, N.B. Hüseynova (katib), E.P. Səfərova, V.S. Fərzəliyev.

RƏY VERDIYİ ƏSƏRLƏR
ОТЗЫБЫ НА НАУЧНЫЕ ТРУДЫ
REFIENSED SCIENTIFIC WORKS

- 146. İbadullayeva S.C.** Azərbaycan florasının kərəvüzkimiləri. – Bakı: Elm, 2004. – 321 s.
- 147. Cəfərov İbrahim.** Ümumi fitopatologiya. – Bakı: Elm, 2007. – 392 s.
- 148. Məmmədov Q.Ş., Əsədov K.S.** Meşə ekologiyası. – Bakı: Elm, 2010. – 452 s.
- 149. Касумов Ф.Ю.** Эфиромасличные виды рода *Thymus* L. флоры Кавказа и пути их рационального использования (вопросы ресурсоведения). – Баку: Элм, 2011. – 403 с.

ASPIRANTLARA ELMI RƏHBƏRLİK
НАУЧНЫЙ РУКОВОДИТЕЛЬ
АСПИРАНТОВ
SCIENTIFIC ADVISOR TO DEFENDING
THESIS

- 150. Məmmədov Şükür Şükür oğlu.** Adi zoğalın bioekoloji xüsusiyyətləri, növdaxili forma müxtəlifliyi və istifadə edilmə perspektivləri. – (“Botanika” – 03.00.05). – Bakı, 1995. – 10 may.
- 151. Həsənova Rüksarə Adil qızı.** Abşeronun texnogen-çirklənmə şəraitində bitən oduncaqlı bitkilərin meyvəverməsinin bioekoloji xüsusiyyətləri. – (“Botanika” – 03.00.05). – Bakı, 1996. – 26 iyun.
- 152. Наджафова Джейран Наджаф кызы.** Интродукция и изучение биоэкологических особенностей видов ирги (*Amelanchier* Medik.) на Апшероне и перспективы их использования. – (“Ботаника” – 03.00.05). – Баку, 2001. – 24 октября. – Совместно с. У.М. Агамировым.
- 153. Nəcəfov Cabbar Sərdar oğlu.** Naxçıvan Muxtar Respublikasının az yayılmış qiymətli üzüm sortlarının biomorfoloji və texnoloji – təsərrüfat xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi. – (“Bitkiçilik” – 06.01.09). – Bakı, 2008. – 13 noyabr. – M.V. Amanovla birlikdə.

- 154. Abasova Xuraman Tofiq qızı.** Abşeron şəraitində becərilən texniki üzüm sortlarının biomorfoloji və təsərrüfat-texnoloji xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi. – (“Bitkiçilik” – 06.01.09). – Bakı, 2009. –15 may. – M.V. Amanovla birlikdə.
- 155. Nəcəfova Aida Bəhram qızı.** Abşeronun aborigen və introduksiya olunmuş süfrə üzüm sortlarının ampeloqrafiki, aqrobioloji və texnoloji xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi. – (“Bitkiçilik” – 06.01.09). – Bakı, 2009. – 16 iyun. – M.V. Amanovla birlikdə.

**DISSERTASIYALARA RƏSMİ
OPPONENTLİK
ОФИЦИАЛЬНЫЙ ОППОНЕНТ
ДИССЕРТАЦИЙ
OFICIAL OPPONENT AT THE DEFENCE
OF DISSERTATIONS**

- 156. Ибрагимов Зиятай Али оглы.** Биоэкологические особенности кизила (*Cornus mas* L.) Малого Кавказа (в пределах Азербайджанской ССР) и научные основы его восстановления. – (“Ботаника” – 03.00.05). – Баку, 1990. – 18 декабря.
- 157. Səlimov Vüqar Süleyman oğlu.** Qarabağ – Mil zonası şəraitində yayılmış aborigen və introduksiya olunmuş üzüm sortlarının bioloji – təsərrüfat və texnoloji xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi. – (“Seleksiya və toxumçuluq” – 06.01.05). – Bakı, 2003. – 24 dekabr.
- 158. Məmmədov Hafiz İsa oğlu.** Azərbaycanın müxtəlif aqroekoloji bölgələrində yerfindığı genotiplərinin tədqiqi və seleksiyada istifadəsi. – (“Seleksiya və toxumçuluq” – 06.01.05). – Bakı, 2009. – 29 dekabr.
- 159. Baxşiyev Vazeh Sədi oğlu.** Şirvan düzünün mərkəzi hissəsinin florası və bitkiliyi. – (“Botanika” – 03.00.05). – Bakı, 2009. – 20 noyabr.
- 160. Hacıyeva Sevdə Kamal qızı.** Bəcərmə amillərinin buğdanın başlanğıc materialının

biomorfoloji əlamətlərinə təsirinin öyrənilməsi və seleksiyada istifadəsi. – (“Seleksiya və toxumçuluq” – 06.01.05). – Bakı, 2010. – 19 may.

161. Səfərov Hacığa Mirzəxan oğlu. Hirkan Milli Parkının florası və bitki örtüyü. – (“Botanika” – 03.00.05). – Bakı, 2010. – 31 may.

162. Allahverdiyeva Zülfiyyə Cavanşir qızı. Gəncə–Qazax bölgəsi şəraitində pomidorun toxum üçün intensiv becərilmə texnologiyası. – (“Seleksiya və toxumçuluq” – 06.01.05). – Bakı, 2011. – 20 aprel.

ƏSƏRLƏRİNİN ƏLİFBA GÖSTƏRİCİSİ
АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ ТРУДОВ
ALPHABETICAL INDEX OF WORKS

Azərbaycan dilində

Abşeron şəraitində göyrüş (<i>Fraxinus</i> L.) növlərinin boyatma dinamikası.....	4
Abşeron şəraitində becərilən Robinia növlərinin meyvə və toxuməmələgətirmə xüsusiyyətləri.....	77
Abşeron şəraitində əkilib becərilən bəzi texniki üzüm sortlarının məhsuldarlığının qiymətləndirilmə xüsusiyyətləri.....	114
Abşeron şəraitində becərilən bəzi süfrə üzüm sortlarının fenoloji xüsusiyyətlərinə görə qiymətləndirilməsi.....	116
Abşeron şəraitində becərilən texniki üzüm sortlarının fenologiyası, böyümə və inkişafetmə xüsusiyyətləri.....	117
Abşeron şəraitində bəzi süfrə üzüm sortlarının klon variasiyalarının biomorfoloji və təsərrüfat-texnoloji xüsusiyyətləri.....	121
Abşeron şəraitində bəzi aborigen və introduksiya olunmuş süfrə üzüm sortlarının məhsuldarlıq xüsusiyyətləri.....	128
Abşeron şəraitində çəhrayı kişmiş və ağ kişmiş üzüm sortlarının populyasiyalarından klon seleksiyası üsulu ilə qiymətli genotiplərin seçilməsi.....	131
Abşeron şəraitində bəzi texniki üzüm sortlarının məhsuldarlıq, fitopatoloji və entomoloji xüsusiyyətləri.....	108

Abşeronda göyrüş (<i>Flaxinus</i> L.) növləri toxumlarının səpin vaxtından asılı olaraq cücərmə xüsusiyyətləri.....	3
Abşeronda becərilən yerli və introduksiya olunmuş texniki üzüm sortlarının və yeni hibrid formalarının morfoloji xüsusiyyətləri.....	129
Abşeronda bəzi süfrə üzüm sortlarının fito və entomoloji qiymətləndirilməsi.....	113
Abşeronun texnogen çirklənmə şəraitində bitən adi birgözün meyvə və toxumvermə xüsusiyyətləri.....	75
Abşeronun texnogen şəraitində bitki reproduksiyasının öyrənilməsi.....	81
Abşeronun aborigen və introduksiya olunmuş süfrə üzüm sortlarının uvaloji xüsusiyyətləri.....	110
Ampeloqrafik kolleksiya bağında becərilən süfrə üzüm sortlarının bəzi morfoloji orqanoleptik xüsusiyyətlərinin öyrənilməsi.....	109
Ampeloqrafik kolleksiya bağındakı bəzi texniki üzüm sortlarının fenoloji xüsusiyyətləri.....	115
Ampeloqrafik kolleksiya bağında becərilən bəzi süfrə və texniki üzüm sortlarının məhsuldarlıq xüsusiyyətlərinə görə qiymətləndirilməsi.....	127
Avropa zeytununun generativ proseslərinin borat turşusu ilə stimullaşdırılması.....	105
Balakən-Şəki şəraitində adi zoğalın latent dövrünün keçmə xüsusiyyətləri.....	74
Balakən-Şəki şəraitində adi zoğalın ontogenezinin senil dövrünün xüsusiyyətləri.....	80
Biomüxtəlifliyin hərfli-rəqəmsal politomik təyinat açarının mahiyyəti.....	107

Bitki reproduksiyasının ekoloji aspektləri.....	83
Cərgəarası məsafənin saxlanması	
remontant moruq sortlarının biometrik	
və məhsuldarlıq göstəricilərinə təsiri.....	133
Eksrtemal şəraitdə bitkilərin böyümə və	
inkişafetmə xüsusiyyətləri.....	92
Gəncə-Qazax bölgəsinə introduksiya olunmuş	
remontant moruq sortlarında ucvurmanın	
morfostruktur və meyvəvermə	
məhsuldarlığına təsiri.....	136
Göyrüşün genetik	
ehtiyatlarının öyrənilməsi.....	100
<i>In situ</i> və <i>ex situ</i> şəraitindəki ağac və	
kol bitkiləri toxumlarının müqayisəli	
rentgenoqrafik təhlili.....	104
Kəpənəkçiçəklilər fəsiləsi nümayəndələri	
paxlalarının müqayisəli morfoloji	
xarakteristikası.....	79
Kiçik dozalı ionlaşdırıcı radiasiyanın xroniki	
təsirinə məruz qalmış bəzi bitkilərin nüvə	
DNT-nin polimeraza zəncir reaksiyası	
(PZR) vasitəsilə tədqiqi.....	99
Kimya sənayesi tullantılarının	
bitkilərə təsiri.....	82
Meyvələrinə görə bitkilərin rəqəmsal	
politomik təyinat açarı.....	106
Meyvələrinə görə göyrüş (<i>Fraxinus</i> L.)	
növlərinin təyini.....	23
Meyvə və toxumlarına görə bitki növlərinin	
qeyri-ənənəvi təyinat üsulları.....	125
Meyvə və toxumlarına görə bitki növlərinin	
qeyri-ənənəvi təyinat üsulları.....	138

Naxçıvan Muxtar Respublikasının az yayılmış aborigen üzüm sortu tulagözü.....	135
Naxçıvan Muxtar Respublikasının bəzi az yayılmış üzüm sortlarında çiçəklərin tökülməsi və gilələrin noxudlaşması dərəcəsi.....	137
Naxçıvan Muxtar Respublikasının aborigen üzüm sortları.....	124
Naxçıvan MR- da yayılan üzüm sortlarının xəstəlik və ziyanvericilərinə qarşı davamlılığı.....	111
Naxçıvan MR-nın az yayılmış üzüm sortlarının məhsuldarlığına qeyri-ənənəvi aqrotexniki tədbirlərin təsirinin statistik analizi.....	126
Robinia növləri toxumlarının cücərmə xüsusiyyətləri.....	76
Radioekoloji mühit və laboratoriya şəraitində bitkilərin inkişaf xüsusiyyətləri.....	90
Texniki üzüm sortlarının xəstəlik və ziyanvericilərinə qarşı davamlılığı.....	112
Texnogen çirkli mühit şəraitində bitən Eldar şamının tozburaxma xüsusiyyətləri.....	78
Texnogen çirklənmə şəraitində Avropa zeytununun orqanogenez mərhələlərinin gedişi.....	96
Texnogen landşaftlarda bitən bitkilərin generativ orqanlarının biomorfoloji dəyişkənlikləri.....	98
Texnogen landşaftlarda bitən bitkilərin meyvə və toxumlarının rentgenoloji vəbioekoloji xüsusiyyətləri.....	87
Toksiki tullantıların bitkilərin vegetativ orqanlarına təsiri.....	97

Üzümün birinci nəsil (F ₁) hibridlərində məhsuldarlığın irsən keçməsinin və dəyişkənliyinin tədqiqi.....	134
Yüksəlmiş fon radiasiyası şəraitində bitkilərin davamlılıq xüsusiyyətləri.....	91

Türk dilində

Azərbaycanda kəndləşmənin bitkilər üzərindəki etkisi.....	94
Teknogen kirlənmənin orman bitkiləri üzərindəki etkisi.....	132

Rus dilində

Адаптивные особенности нетрадиционных растений в стрессовых условиях.....	84
Болезни семян некоторых древесных интродуцентов Апшерона.....	20
Болезни плодов и семян древесных интродуцентов Апшерона из семейств <i>Aceraceae</i> и <i>Oleaceae</i>	29
Влияние повышенного γ-радиоационного фона на всхожесть семян видов <i>A.pseudoalhagi</i> , <i>E. angustifolia</i> , <i>Zigophyllum</i> и некоторых других растений.....	102
Влияние хлорхолинхлорида на качество семян.....	21
Воздействие физиологически активными веществами как способ повышения качества семян древесных интродуцентов.....	38

Возможности использования видов ясеня в борьбе с эрозией почв.....	5
Возраст и особенности плодоношения древесных растений при интродукции на Апшероне.....	122
Декоративные древесные растения для внутреннего озеленения и вопросы их репродукции.....	31
Действие ТУР на качество семян хлопчатника.....	22
Действие экзогенной ИУК на репродуктивные органы <i>Olea europaea</i> L.....	36
Действие алара на качество формируемых плодов и семян разноплоидных древесных растений.....	39
Древесные растения для декоративного садоводства Апшерона и вопросы их репродукции.....	32
Жизнеспособность семян некоторых видов шиповника	50
Зависимость доброкачественности семян от плоидности родительских форм интродуцента.....	139
Зависимость качества семян древесных интродуцентов от биологических особенностей материнских особей.....	42
Зависимость качества семян древесных растений от биологических свойств пыльцы.....	53
Значение изучения качества семян при интродукции древесных растений.....	16
Значение оценки качества	

семян при интродукции растений.....	66
Значение доопыления в семеношении нетрадиционных растений.....	93
Изменчивость качества семян древесных интродуцентов во времени и пространстве.....	130
Изменчивость качества семян бересклета японского в зависимости от места формирования их на материнском растении.....	45
Изменчивость качества семян древесных растений при интродукции.....	59
Изменчивость качества семян в пределах крон древесных растений.....	26
Изучение влияния повышенного естественного радиационного фона на ядерную ДНК видов <i>A.pseudoalhai</i> , <i>E. angustifolia</i> , <i>Zigophyllum</i> с применением специфичных STR-праймеров микросателлитных локусов AG 110.....	101
Изучение начальных ростовых процессов у растений, произрастающих в условиях повышенного естественного радиационного фона.....	103
Изучение и сохранение редких и исчезающих древесных растений Азербайджана <i>ex situ</i> и <i>in situ</i>	119
Интродукция видов ясеня (<i>Fraxinus</i> L.) в условиях Апшерона и их значение в озеленении и облесении.....	7
Использование биологически активных веществ для повышения адаптивного потенциала древесных растений	

при интродукции.....	41
К истории интродукции декоративных древесных растений на Апшероне.....	49
Каталог семян предлагаемых в обмен ботаническим садом Института Ботаники им. В.Л.Комарова АН Азерб. ССР.....	2, 8, 25, 57, 64, 70
Качество семян местной репродукции – как надежный показатель успешности интродукции растений.....	28
Качество семян кизильников, интродуцированных на Апшероне.....	52
Комплексная оценка семеношения и качество семян древесных растений при интродукции.....	37
Научные основы комплексной оценки семеношения и повышения качества семян древесных растений при интродукции.....	46
Некоторые биоэкологические особенности интродуцированных видов ясеня в условиях Апшерона.....	1
Опыт размножения ясеня одревесневшими черенками.....	10
Особенности цветения и плодоношения некоторых видов ясеня в условиях Апшерона.....	6
Особенности фенологии интродуцированных видов ясеня на Апшероне.....	9
Особенности плодоношения некоторых древесных растений из флоры Сибири в условиях Апшерона.....	33
Особенности семеношения	

североамериканских древесных растений при интродукции в сухих субтропических условиях Апшерона.....	35
Особенности формирования семян среднеазиатских видов боярышника.....	55
Особенности семеношения сосен при интродукции на Апшероне.....	61
Особенности строения семян некоторых редких и исчезающих видов древесных растений Кавказа, интродуцированных на Апшероне.....	69
Особенности изучения онтогенеза растений в экстремальных условиях.....	72
Особенности онтогенеза растений, произрастающих на техногенных ландшафтах.....	73
Особенности органогенеза нетрадиционных растений в экстремальных условиях.....	86
Оценка успешности интродукции растений по семеношению и происхождению видов.....	85
Показатели качества семян некоторых интродуцированных видов яблони на Апшероне.....	14
Прогнозирование плодоношения маслины европейской на Апшероне.....	65
Прогнозирование плодоношения лесных пород в связи с климатическими изменениями.....	67
Прогнозирования урожая плодов и семян в зависимости от экологических факторов среды.....	95

Половое развитие голосеменных растений при интродукции на Апшеронский полуостров.....	120
Предпосевная подготовка и прорастание физиологически спелых семян некоторых видов ясеня.....	54
Ранняя диагностика и отбор растений при интродукции.....	62
Ранняя диагностика и оценка наследственных качеств семян по всхожести, росту и развитию выращенных из них растений.....	18
Рентгенографический анализ качества семян некоторых древесных интродуцентов Апшерона.....	15
Рентгенография семян с увеличением – как новый метод по определению их жизнеспособности.....	17
Рентгенографический анализ качества семян разноплоидных форм шелковицы (<i>Morus L.</i>).....	19
Рентгенографический анализ качества семян древесных интродуцентов Апшерона из флор Северной Америки и Средиземноморья.....	23
Рентгенографическое изучение качества семян хвойных пород, интродуцированных на Апшероне.....	24
Рентгенография семян с увеличенным изображением.....	34
Рентгенографический метод с увеличением и возможности его применения в практике работы лесосеменных станций.....	47

Рентгенографическое изучение качества семян различных видов бирючины, интродуцированных на Апшероне.....	48
Рентгенографическая оценка качества семян ясеня Апшеронской репродукции.....	51
Репродуктивная адаптация маслины европейской при интродукции на Апшероне....	40
Рентгенографическая оценка качества семян хеномелеса, формирующихся в сухих субтропических условиях Апшерона.....	44
Рентгенографическая оценка качества семян интродуцентов различного географического происхождения.	58
Рентгенографическая оценка семян лесных пород Азербайджана.....	68
Репродуктивное развитие хвойных в условиях Апшерона.....	56
Семеноведение ясеней при интродукции их на Апшероне.....	12
Семена древесных пород. Методы рентгенографического анализа.....	63
Типы и распространение корневой системы ясеня в молодом возрасте.....	11
Типы образования плодов и семян у растений тропического и субтропического происхождения.....	71
Универсальная классификация для рентгеноморфологических анализов семян голосеменных и покрытосеменных декоративных растений.....	27
Универсальная классификация для дешифрирования рентгенограмм	

семян древесных растений.....	30
Ценные деревья и кустарники парков и садов Азербайджана и вопросы их охраны.....	13
Шкала объективной оценки качества семян....	60
Экспериментальные методы повышения качества семян древесных растений при интродукции.....	43

İngilis dilində

Antropogenical and natural radioactive pollution of Absheron's environment.....	89
Fruiting woody plants in environmental pollution.....	88
Peculiarities of fruiting woody plants introduced in Absheron.....	118

**MÜŞTƏRƏK MÜƏLLİFLƏRİN ƏLİFBA
GÖSTƏRİCİSİ
АЛФАВИТНЫЙ УКАЗАТЕЛЬ СОАВТОРОВ
ALPHABETICAL INDEX OF CO-AUTHORS**

Azərbaycan dilində

Abasova X.T.	108, 112, 114, 115, 117, 127, 129
Ağamirov Ü.M.	3, 4
Cəfərova N.A.	115
Əliyev L.Ə.	90, 91, 99
Əliyeva A.M.	121
Əliyeva G.H.	114, 116
Fərzəliyev V.S.	121
Həsənova R.A.	75, 78, 81, 82, 83, 87, 92
Quliyev A.İ.	133, 136
Nağıyeva A.E.	121
Nəcəfov C.S.	111, 124, 126, 135, 137
Nəcəfova A.B.	109, 110, 113, 116, 127, 128
Nuriyev R.M.	78, 79
Məmmədov Ş.Ş.	74, 80
Məmmədov Ə.Ç.	99
Sadıqova D.O.	76, 77, 79
Səlimov V.S.	114, 115, 116, 121, 127, 131, 134
Xəlilov R.İ.	87, 99
Xudaverdiyeva S.R.	90, 91, 99

Türk dilində

Farzaliyev V.S.	132
Hasanova R.A.	94

Rus dilində

Агамиров У.М.	1, 10, 13, 31, 32, 33, 49, 54
Агамирова М.И.	24
Алиев М.О.	19, 39, 41
Алиев Э.Я.	120, 122
Алиев Л.А.	101, 103
Аннагиева М.А.	22
Ахундов Т.М.	20, 29
Байрамов А.А.	40
Белынская Е.В.	41
Гаджиева Г.	50
Гасанова Р.А.	72, 73, 84, 85, 86, 93
Зейналов Ю.М.	55
Ирошников А.И.	63
Искендеров Э.О.	119, 122
Кривенко И.М.	63
Любич Е.С.	63
Мехтизаде Р.М.	21, 22
Мехтиев Т.А.	23
Милютин Л.И.	63
Наджафова Д.Н.	24, 39, 61
Некрасов В.И.	63
Пискунов А.Ф.	23
Смирнов И.А.	63
Смирнова Н.Г.	30, 63
Салимова З.Я.	47
Степанова И.П.	47, 56, 68, 73
Фарзалиев В.С.	120, 122, 130, 139
Халилов Р.И.	101, 103
Худавердиева С.Р.	84, 85, 101, 102, 103

İngilis dilində

Aliyev L.A.	89
Hasanova R.A.	88, 94, 118
Khudaverdieva S.R.	89

MÜNDƏRİCAT

Tərtibçi – müəlliflərdən.....	8
M.R.Qurbanovun həyatı, elmi və ictimai fəaliyyətinin əsas tarixləri.....	11
M.R. Qurbanovun həyatı və elmi fəaliyyəti haqqında qısa öçerk.....(Xəlil Qasimov).....	90
Elmi əsərlərinin biblioqrafiyası.....	118
Redaktə etdiyi əsərlər.....	149
Rəy verdiyi əsərlər.....	150
Aspirantlara elmi rəhbərlik.....	151
Dissertasiyalara rəsmi opponentlik.....	153
Əsərlərinin əlifba göstəricisi.....	155
Müştərək müəlliflərin əlifba göstəricisi.....	167

СОДЕРЖАНИЕ

От авторов – составителей.....	9
Основные даты жизни, научной и общественной деятельности М.Р.Курбанова....	37
Краткий очерк о жизни и научно-общественной деятельности М.Р.Курбанова.....(Халил Касумов).....	99
Библиография научных трудов.....	118
Редактированные научные труды.....	149
Отзывы на научные труды.....	150
Научный руководитель аспирантов.....	151
Официальный оппонент диссертаций.....	153
Алфавитный указатель трудов.....	155
Алфавитный указатель соавторов.....	167

CONTENTS

From authors-compilers.....	10
Principal dates of life, scientific and social activities	64
A brief sketch about Magsud Rustam oglu Gurbanov's life and scientific activities.....(Khalil Kasumov)....	109
Bibliography of scientific works (publications).....	118
Edited scientific works	149
Refiensed scientific works.....	150
Scientific advisor to defending thesis.....	151
Official opponent at the defence of dissertations...	153
Alphabetical index of works.....	155
Alphabetical index of co-authors.....	167